

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Samhällets arbete mot ungdomsbrottslighet

En kvalitativ studie om det offentliga och det ideella arbetet mot ungdomsbrottslighet

Frida Zeijlon & Moa Manlinger

Kandidatuppsats SOPB63

HT 2023

Handledare: Asbjörn Storgaard

ABSTRACT

Authors: Frida Zeijlon & Moa Manlinger

Title: Society's work against youth delinquency - A qualitative study on public and voluntary work against youth delinquency

Supervisor: Asbjörn Storgaard

Assessor: Marie Sépulchre

The study focuses on the efforts surrounding youth delinquency from the perspectives of persons working in state and non-profit organizations. The aim is to investigate how the respondents perceive their roles in this endeavor and how these roles differ from each other. This is done to gain an understanding of society's work against youth delinquency. The methods employed in the study include a qualitative semi-structured interview study consisting of two interviews with non-profit organizational persons and a qualitative content analysis based on four podcasts, one of which is from a voluntary organization and the remaining three who are government employees. To analyze our empirical data, we have employed two power perspectives, unseen power and symbolic violence, along with the theory of Street-level bureaucracy and the concept of discretion. The study revealed differences and similarities between the actors. Both parties held a position of power over the youth, but in different ways. We also identified a distinction in the perspectives and approaches towards the youth, where non-profit workers aim for a more trusting relationship, while those working in state are more focused on a professional relationship. Both sides are necessary in society to generate the best possible efforts against youth delinquency.

Keywords: youth delinquency, voluntary social work, offender rehabilitation, social work, crime prevention

Nyckelord: Ungdomsbrottslighet, ideellt socialt arbete, rehabilitering, behandling, socialt offentligt arbete, brottsförebyggande

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	4
1.1 Problembakgrund	4
1.2 Problemformulering	5
1.3 Syfte och frågeställningar	5
2. Kunskapsläget	7
2.1 Litteratursökning	7
2.2 Barnets bästa	7
2.3 Arbetet med unga	8
2.4 Civilmänniskan i myndighetsarbete	10
3. Teoretiska utgångspunkter	12
3.1 Osynlig makt och symboliskt våld	12
3.2 Street-level bureaucrats	13
3.3 Handlingsutrymme	15
4. Metod	16
4.1 Metodologiska överväganden	16
4.1.1 Intervjuer	16
4.1.2 Podcast	17
4.2 Urval	17
4.3 Tillvägagångssätt	18
4.3.1 Intervjuer	18
4.3.2 Podcast	18
4.4 Arbetsfördelning	19
4.5 Tillförlitlighet	20
4.6 Bearbetning och analys	21
4.7 Etiska överväganden	22
5. Resultat och analys	24
5.1 Ideellt arbete	24
5.1.1 Förtroende	24
5.1.2 Ideellas roll i samhället	26
5.1.3 Individanpassat	29
5.1.4 Utmaningar	30
5.2 Offentligt arbete	32
5.2.1 Samverkan	32
5.2.2 Ramar och regler	34
5.2.3 Utmaningar	36
5.3 Jämförelse	38
5.3.1 Likheter	39
5.3.2 Skillnader	40
6. Diskussion	42

6.1 Slutdiskussion	42
6.2 Förslag för vidare forskning inom ämnet	43
Referenslista	45
Bilagor	48
Bilaga 1: Informationsbrev	48
Bilaga 2: Intervjuguide	50
Bilaga 3: Samtyckesblankett	52

1. Inledning

1.1 Problembakgrund

Ett socialt problem i dagens svenska samhälle är barn och unga som begår brott eller har ett normbrytande beteende. Arbetet runt problemet är viktigt för att kunna förebygga och hjälpa ungdomar ur brottslighet, men det är inte lätt (Kunskapsguiden, U.Å). Innebörden av normbrytande beteende är att en ungdom bryter mot landets lagar och mot samhällets förväntningar. En ungdom med normbrytande beteende som har risk att hamna i kriminalitet behöver upptäckas innan det är för sent. Det behöver inte endast vara en kriminell handling utan kan vara att ungdomen gör något som inte anses moraliskt av samhället och detta blir därmed en riskfaktor för vidare handlingar. Skyddsfaktorer som förhållanden och egenskaper är viktiga för minska risken att riskfaktorer uppstår (Kunskapsguiden, 2021a).

Om hjälpen kan ingripa tidigt leder det i majoriteten av fallen till gynnsamma resultat (Kunskapsguiden, 2021b). Om inte det förebyggande arbetet prioriteras kommer mängden unga som begår brott förmodligen att öka. I Sverige år 2022 var ungdomar mellan 15 och 20 år den största gruppen för människor som blir misstänkta för brott, tänkt per 100 000 invånare. I takt med stigande ålder minskar andelen misstänkta (Brå, 2023). År 2021 gjordes en undersökning i skolor för att se hur många unga som har begått samt blivit utsatta för brott under de senaste 12 månaderna. I kategorin om hur många som hade begått brott hade 50% av eleverna gjort det. Detta innefattade bland annat våldsbrott, skadegörelse och narkotikabrott. Undersökningen visade även att de flesta som begått ett brott har även blivit utsatta för det. Samt ungas attityder till brott, där bland annat killar har större förståelse för brottsliga handlingar än tjejer (Brå, 2023).

Det ideella arbetet innebär det arbete som utförs utan någon ersättning. Det är ett frivilligt arbete. Ideellt arbete kan innefatta exempelvis politiska intresseorganisationer och arbete inom idrottsföreningar (Statistikmyndigheten, 2018). Verksamheterna inom den ideella sektorn har visat sig ha väsentlig betydelse för utsatta grupper, något som förvånar många. Med denna typ av verksamheter menas på både insatser och förebyggande arbete. Över tre miljoner svenskar är delaktiga i ideellt arbete och inom detta ideella arbete finns det i princip inga professionella handlingar. Dessa kan vidare beskrivas som komplement till den offentliga verksamheten. Ett viktigt ställningstagande inom det ideella arbetet är att arbeta

kontinuerligt och finnas på plats när hjälpen efterfrågas och att de gör sig tid när det behövs (Svedberg, 2011).

Det offentliga arbetet innefattar bland annat polis, skola och socialtjänst och en viktig ståndpunkt för dessa statliga verksamheter är en samverkan för att ge ungdomen de bästa förutsättningarna. Det ideella arbetet, liksom det resterande samhället, anses också vara en del av denna samverkan. Socialtjänstens arbete är något som är viktigt när det gäller förebyggandet kring barn och unga som begår brott och detta arbete gäller både på individnivå, men även på en generell samhällsnivå. Det förebyggande arbetet som samhället erbjuder förklaras utifrån tre punkter. Universellt, selektivt och indikerat. Universellt innebär det förebyggande arbetet som erbjuds till alla barn och unga, exempelvis skolan och barnhälsovården. Selektivt innebär att det är inriktat på vissa barn, grupper eller områden med en större risk för att begå brott, exempelvis barn som bor i socioekonomiskt utsatta områden. Den sista punkten, indikerat, innebär det förebyggande arbetet som är inriktat på individuella barn och familjer som behöver stöd, där innefattas exempelvis familjebehandling och psykosociala insatser direkt till barnet (Kunskapsguiden, 2021b).

1.2 Problemformulering

Med utgångspunkt i medarbetarnas egna synpunkter dyker denna uppsats ner i både det ideella och det offentliga arbetet mot ungdomsbrottslighet. I vårt kunskapsläge kan man se att samarbete och samverkan är ett viktigt arbetssätt för att bekämpa detta. Vid sökning i forskningen hade vi svårt att finna hur de ideella organisationerna och det offentliga förhåller sig till varandra i arbetet. Det som vi kan påträffa i forskningen är främst samverkan mellan offentliga aktörer, där samverkan med ideella aktörer är vagt inblandat. Studien vill därför fördjupa sig i den offentliga och ideella rollen angående arbetet mot ungdomsbrottslighet och även göra en jämförande analys. Detta genom respondenternas antaganden, kunna se vad det är som fungerar samt brister i arbetet. Ungdomsbrottslighet anses som ett socialt problem och blir därför ett viktigt arbete som behöver utföras på ett effektivt sätt. För att komma åt dessa insikter kommer vi göra en kvalitativ analys där vi vill få fram material från arbetande människor i både det ideella och offentliga för att få fram båda sidorna.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att lyfta fram det ideella sociala arbetet och det myndighetsbaserade gällande ungdomsbrottslighet genom en kvalitativ studie av motiv,

perspektiv och åsikter framförda av både frivilliga och statligt organiserade socialarbetare som arbetar med denna målgrupp.

Våra frågeställningar är följande:

- Hur beskriver offentligt anställda sin roll i relation till ungdomsbrottslighet?
- Hur beskriver personer som är engagerade i det ideella arbetet sin roll i relation till ungdomsbrottslighet?
- Hur urskiljer sig likheterna och skillnaderna utifrån de två parterna?

Vi vill uppmärksamma att uppsatsen grundas i analysen av både intervjuer och podcasts. Gällande den tredje frågeställningen så vill vi tydliggöra att de likheter och skillnader mellan det ideella och offentliga arbetet inte är en generaliserbar jämförelse, då det empiriska materialet är begränsat.

2. Kunskapsläget

2.1 Litteratursökning

Kunskapsläget baseras på forskning som är gjord kring arbetet med barn och unga på olika sätt och främst med inriktning på brottslighet och dess arbete runtomkring. Forskningen belyser även hur socialarbetare och andra aktörer axlar sin roll och den kommer att belysa både förtjänster och begränsningar i avsnittet. De texter som används är både internationella och svenska, de flesta är skrivna på engelska, men majoriteten är utifrån svensk forskning. För att hitta forskningen har bland annat dessa sökord använts: “Youth”, “crime”, “mentor”, “delinquency”, “juvenile delinquency”, “ungdomsbrottslighet”. Sökningarna har gjorts vid Lunds universitets sökfunktion "LUBsearch". Avsnittet är vidare uppdelat i tre rubriker där det börjar med *Barnets bästa*, sedan *Arbetet med unga* och sist *Civilmänniskan i myndighetsarbete*.

2.2 Barnets bästa

Tärnfalk och Alm (2019) har skrivit artikeln *Social worker motivations and organisational prerequisites for care of children who commit crimes – the best interests of the child or the protection of society?*. I denna artikel diskuteras det om fokus ligger på barnets bästa eller samhällets. Att ta hänsyn till barnets bästa är en av de yttersta faktorerna vid ett beslut. Man behöver skydda barnet både mot sig själv och mot andra och därför behövs det en stabil balans mellan vård och straff när det ska bedömas kring en kriminell handling hos en ungdom. Socialarbetare har en viktig del i detta arbete och det finns en kunskapslucka i vad som faktiskt är barnets bästa när det gäller ungdomar i kriminalitet, vilket kan leda till beslut som kanske snarare är till samhällets bästa än barnets bästa (Tärnfalk & Alm, 2019). Anledningen till att denna kunskap saknas är för att det inte finns tydliga riktlinjer för vad som faktiskt är barnets bästa och därmed blir bedömningar och beslut baserade på vad den enskilde socialarbetaren har för erfarenheter, deras personliga åsikt och förnuft. Detta leder till att barnets bästa blir till en generell bild istället för att rikta in sig till varje enskilt barn (Tärnfalk & Alm, 2019).

Forkby och Höjer (2011) beskriver begreppet kollektivt minne i deras studie *Navigations between regulations and gut instinct: the unveiling of collective memory in decision-making processes where teenagers are placed in residential care*. Detta handlar om olika personers erfarenheter som samlas till ett och samma kollektiva minne som man i senare processer kan

använda sig av för att hämta information, ta nya beslut och motivera handlingar i en viss situation. Det är alltså individuella erfarenheter som delas i en grupp av människor som alla sedan kan ta kunskap ifrån. Då alla socialarbetare har olika erfarenheter samlas mycket kunskap här och speciellt de med lång professionell erfarenhet har mycket att bidra med. I specifikt socialt arbete är detta kollektiva minnet en viktig byggsten, det kan hjälpa att under en placeringsprocess få information om vilka boende som är bra och inte och hur det har gått för andra barn med liknande problematik. Detta för att hjälpa att kunna ta ett beslut i nuet. Den kritik som det kollektiva minnet har fått är att det inte blir lika inriktat på barnets bästa och barnets utveckling i fråga, utan snarare endast erfarenheter från tidigare placeringar. Boenden varierar också mycket över tid i sin kvalitet och ett boende som varit bra innan kan ha gått till det sämre, och tvärtom. Det kollektiva minnet kan ha missat detta då ingen i gruppen har den erfarenheten och där resulterar minnet istället till en sämre effekt. Författarna nämner även hur detta kan användas för att undvika negativ framställning i media. Det kollektiva minnet skapar en överenskommelse och av osäkerhet och rädsla för misstag tas det säkra före det osäkra och det är här barnets bästa kommer i skymundan (Forkby & Höjer, 2011).

2.3 Arbetet med unga

Vikten av mentorskap för unga är något som Kieran O'Dwyer (2019) skriver om i sin artikel *Reducing Youth Crime: The Role of Mentoring*. Mentorskap för ungdomar är något som växte fram i det amerikanska programmet Big Brother/Big Sister grundades år 1904. Detta var något som grundades då det fanns en oro kring den sociala välfärden och uteslutning. År 2011 hade det utvecklats 5000 program som hjälpte flera miljontals ungdomar i USA (O'Dwyer, 2019).

Mentorskap innebär att en äldre person är en mentor till en ungdom som har tendenser eller tenderar att begå brottsliga handlingar. Denna mentorn ska ge ungdomen en positiv syn på dem själva, men även på deras egna framtid. Det är en interaktiv hjälpande relation mellan två personer där mentorn ska skapa en trygg relation och samtidigt ge kunskap till ungdomen. Att använda sig av en mentor har visat sig ha gett positiva effekter. Detta är dock något som endast uppfylls om relationen mellan mentorn och den unga personen är bra (O'Dwyer, 2019).

Användningen av mentorer har använts i Irland och har haft positiva effekter. Detta har ökat

ungdomarnas förhoppningar, de har fått en bättre upplevelse av socialt stöd och har fått ett prosocialt beteende. Det som däremot inte har visat några fördelar i Irland är när det gäller skolgången. Något som däremot har visats resultat i England och Wales. I Danmark har det danska brottsförebyggande rådet gått ut med att mentorskap har haft positiva effekter. De har märkt av en skillnad på minskning av flera olika mått av brott samt positiva effekter på ungdomars attityd, psyke, och uppförande, samt bruk av alkohol och droger. De ungdomar som har fått ta del av en mentor har även fått ett starkare band med sina vänner och sin familj (O'Dwyer, 2019).

Mentorskap har även haft ett fåtal negativa effekter. De är kopplade till när relationen har varit en för kort period eller där det har blivit ett typ av misslyckande och avbrott mellan relationerna. Detta har lett till en negativ påverkan på ungdomens självkänsla. O'Dwyer skriver att ifall ungdomarna saknar det starka bandet till sin mentor och inte känner att de kan lita på denna, resulterar det i en skadlig effekt på ungdomen som kan överväga det positiva. (O'Dwyer, 2019).

I texten *Community-based intervention and marginalised youth: inclusion, social mobility and life-course transition* lyfts en annan metod av Morgan, Parker och Martuano (2020) fram om hur man kan hjälpa ungdomar som är marginaliserade. Ungdomar som lever i samhällets utkanter har större tendenser till att få en sämre utbildning, bli arbetslösa och vara inblandade i kriminalitet. I texten vill de belysa hur aktivt deltagande i exempelvis olika sport- eller konstaktiviteter kan hjälpa detta. De menar att deltagandet kan bidra till att bygga och skapa accepterande och sociala relationer som ger ungdomen en känsla av att vara uppskattad. För att en ungdom ska känna en social delaktighet behövs både starka förtroendefulla relationer och även bra inflytelserika vuxna i sin närhet. Studien var en del av ett projekt där marginaliserade ungdomar fick vara med i ett projekt där de var aktiva i sport och konst och se hur detta påverkade dem. Resultatet av studien visade att deltagandet gav bättre självförtroende och självkänsla. Att få dessa egenskaper kan i sin tur hjälpa till med ungdomens utveckling gällande utbildning eller anställning. Det har även länge varit svårt för marginaliserade ungdomar att få anställning då arbetsgivare kan se negativt på ungdomar som kommer ifrån vissa områden. Detta kunde man se skillnad på under projektet då det var arbetsgivare på plats som fick se hur ungdomarna betedde sig och hanterade situationer. Denna integration med ungdomarna och få lära känna dem gjorde stor skillnad i deras attityder mot dem (Morgan, Parker & Martuano 2020).

2.4 Civilmänniskan i myndighetsarbete

Svenssons och Larssons (2023) studie *Medborgarmedverkan i myndigheters sociala arbete* handlar om att försöka förstå medborgarnas medverkan i myndigheternas arbete. De är de människor som är som ett socialt stöd för medmänniska och inte är anställda i myndigheter eller i organisationer. De medarbetarna som Svensson tar upp i sin studie är kontaktpersoner inom LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) och inom socialtjänsten, men även övervakare i brottsbalken. Hon beskriver att det från lagstiftarens perspektiv finns ett stort tycke av värde för ett medmänskligt engagemang och ser även en stor betydelse i detta arbete. Samtidigt som Svensson kan se att lagstiftningen jobbar för att öka medborgarmedverkan kan man samtidigt se att det är något som idag minskar. Myndigheterna visar inte detta engagemang som lagstiftningen gör och minskar antalet medborgare som medverkar med dem. Myndigheterna uttrycker sig ett stort problem med att anställa frivilliga. Myndigheterna arbetar även på nya sätt idag vilket även de leder till att medborgarmedverkan minskar samt blir underordnat i myndigheternas arbetssätt (Svensson & Larsson, 2023).

En orsak till att denna typ av arbete idag minskar kan bero på att man idag vill arbeta evidensbaserat. Detta leder till att medborgarmedverkan i myndigheter försvinner då det inte finns stöd för detta arbete. Även fast arbetet inte är evidensbaserat och att det inte finns något som styrker detta arbete formellt eller i vetenskapen menar Svensson att de inte behöver betyda att det är ett dåligt arbete (Svensson & Larsson, 2023).

Vidare i en annan studie skriven av Svensson (2023), vid namn *The changing arguments for assigning non-organised volunteers as assistant supervisors in the Swedish prison and probation service* belyser hon om frivilligas delaktighet inom kriminalvården. Frivilliga har tidigare varit en del av arbetet med lagöverträdare, men har gått från att ha en huvudsakligt stödjande roll och att vara partners till att nu vara mer underordnade så kallade samarbetspartners. Frivilliga har varit till stor nytta för att kunna vara en balans mellan stöd och kontroll, men detta vill man nu i praktiken snarare undvika än främja. Svensson nämner både FN:s och Europarådets uttalande om frivilligas deltagande i Kriminalvården. Båda anser att det bör uppmuntras och kan förbättra klientens band till familj och samhälle, vilket i sin tur hjälper för att kunna hitta tillbaka till det normala livet (Svensson, 2023).

Samspelet mellan intressenter och det oberoende samordnade arbetet är något som Torbjörn Forkby (2020) skriver i sin artikel *Organisational exceptions as vehicles for change: collaborative strategies, trust, and counter strategies in local crime prevention partnerships in Sweden*. Forkby analyserar den samverkan mellan intressenter och samordnare som är involverade i de brottsförebyggande partnerskapen i Sverige, detta då Sverige år 2017 utvecklade "Tillsammans mot brott". Detta samarbete är något som är viktigt, men också något som kan vara svårt (Forkby, 2020).

Samspelet mellan intressenterna och de oberoende samordnare var en idé som skulle vara utbredd, något som det i studien visade sig inte vara fallet. Forkby menade att legitimiteten för de oberoende samordnare inte alltid erkändes och att det enda som accepterades var de olika aktiviteterna när det gällde förslag för enskilda individer eller grupper. När det sedan gällde mer grundläggande förändringar, exempelvis förändra socialtjänstens arbete, resulterade detta i mothugg och hänvisade till att detta skulle förstöra deras plattform. Detta kan vara ett resultat av att de oberoende samordnare inte ses som legitima och saknar kunskap. Denna syn på oberoende samordnare är något som skapar en obalans i samspelet och förtroendet mellan dem minskar, något som kan vara en avgörande faktor till att nå framgångsrika och effektiva resultat inom brottsförebyggandet (Forkby, 2020).

3. Teoretiska utgångspunkter

Vår studie handlar om hur frivilliga och statligt anställda ser på arbetet med ungdomsbrottslighet och utgår från ett socialkonstruktionistiskt perspektiv (Hacking, 1999). Det vill säga hur människor uppfattar sin omgivning olika då omgivningen vi lever i, enligt perspektivet, är skapad av människors uppfattning och tolkningar genom erfarenheter och sammanhang. Till detta perspektiv har vi valt *maktperspektivet* med mer inriktning på Foucaults tankar om *osynlig makt* samt Bourdieus teori om *symboliskt våld*. Vidare har vi även begreppet *handlingsutrymme* och till sist Michael Lipskys teori om *gräsrotsbyråkrati*.

3.1 Osynlig makt och symboliskt våld

Socialt arbete handlar inte bara om att hjälpa och ge stöd utan även om makt och kontroll. Margaretha Järvinen (2013) tar upp den osynliga maktaspekten som finns inom socialarbetares yrkesutövning i sitt kapitel "Ett maktperspektiv på mötet mellan klient och system" i boken *Perspektiv på sociala problem*, och ett exempel på denna osynliga makt är Foucaults begrepp "pastoralmacht". Socialarbetare och klienter är två parter som är ojämlika varandra där klienten är underkastad av socialarbetarnas regler och rutiner. Socialarbetare själva anser att de inte besitter makt, makt som de behöver för att utföra sitt arbete mer effektivt. Detta är dock något som de faktiskt besitter då de arbetar i människobehandlande organisationer som kontrollerar resurser hos människor. Både ekonomiska resurser, men även rätten till bostad och behandling (Järvinen, 2013).

Järvinen (2013) belyser Pierre Bourdieus teorier om makt, det så kallade symboliska våldet. Det finns olika områden inom socialt arbete som Bourdieu, inom sin teori, kallar för fält, det kan exempelvis vara frivården, arbetslösa och missbruksbehandling. Alla dessa fält har olika kamper, regler och intressekonflikter och föreställningar som inte går att jämföra med varandra, dessa kallas för doxa. Alltså att alla fält har sin egen doxa. Denna doxa är något som kan uttrycka sig i socialarbetarens föreställning om en klient och deras uppfattningar inom fältet. Denna doxa tror sig socialarbetaren funnits historiskt, men är något som faktiskt är skapat av fältet själv, detta då värderingssystem framträder naturligt. De som kommer in i ett fält får ofta en omedveten och omedelbar acceptans av denna doxa och den neutraliseras. Doxa är i sin tur något som sammanhänger med maktutövning. Dessa neutraliserade uppfattningar och föreställningar fungerar som ett symboliskt mönster och bildar ett symboliskt maktinstrument. Detta är en typ av makt som Bourdieu beskriver som

“Symboliskt våld är den speciella maktform som bara kan utövas med aktiv medverkan av dem som utsätts för den - vilket inte betyder att de medvetet eller frivilligt underkastar sig” (Bourdieu, refererad i Järvinen, 2013 s. 284). Denna symboliska makten handlar alltid om legitimitet. Makten är något som klienten inte själv förstår sker utan att den sker under ett förtroende för legitimitet. Doxa är utgångspunkten för den symboliska makten (Järvinen, 2013).

En typ av maktutövning, enligt Foucault, som sker i socialt arbete är när socialarbetare väljer att utesluta information till klienten då de vill främja en god stämning i samtalen och dämpa den asymmetri som finns. Detta kan exempelvis vara när en socialarbetare inte berättar för klienten att de har vissa möjligheter och upplysningar för klienten, som att ha möjlighet att se sin journal eller klaga. Något som glöms för att hämma asymmetrin i relationen och de konflikter som kan finnas mellan myndigheterna och klienten. Detta är en typ av osynlig makt, enligt Järvinen, som socialarbetaren utför då socialarbetaren styr vad som är relevant och irrelevant i mötet med klienten samt sätter gränserna för samtalet (Järvinen, 2013).

I den asymmetriska relationen sätts makten inom en parentes då ingen i relationen vill påminna den andra att denna skillnad finns och att de egentligen inte är jämlika. De vill inte erkänna att makten finns vilket leder till att makten förstärks. Exempelvis från exemplet ovan då socialarbetaren försöker hamna i symmetri med klienten och gömma det faktum att de har en myndighetsroll, denna strategi leder till att makten ökar (Järvinen, 2013).

3.2 Street-level bureaucrats

Michael Lipsky (2010) skriver om begreppet “street-level bureaucrats” i sin bok *Street-level Bureaucracy: Dilemmas of the Individual in Public Service*. Detta kan till svenskan översättas till gräsrotsbyråkrati. En gräsrotsbyråkrat är en offentligt anställd person som arbetar direkt och nära medborgarna. Exempel på sådana yrken är polis, lärare och socialarbetare. Yrkena som ingår är ofta mycket lika varandra då de har liknande arbetsuppgifter. De har en stor inverkan på människors liv då de arbetar längst ner i organisationerna och är de som interagerar med medborgare och är en stor del i deras rättigheter. Något som kännetecknar en gräsrotsbyråkrat är dess handlingsutrymme. Ett exempel på detta är poliser som arbetar utifrån lagen och måste strikt följa den, men det är fortfarande polismannen som bestämmer om någon ska arresteras eller inte på egen erfarenhet och bedömning. Med andra ord menas

att även om dessa personer är och räknas som professionella har de ett brett handlingsutrymme som gör att de inte är speciellt övervakade, bortsett från att ett fel sker i yrkesutövandet (Lipsky, 2010).

Lipsky (2010) beskriver även begreppet “nonvoluntary clients” som till svenska kan översättas till ofrivilliga klienter. Här menar han att de flesta klienter som möter gräsrotsbyråkrater är ofrivilliga även om det inte handlar om tvångsvård. Det handlar antingen om att de inte har råd att gå till privata tjänster eller att de inte har någon inkomst och därmed inte har något annat val än att få hjälp. Gräsrotsbyråkrater har inte mycket att förlora på sina klienter, klienterna kommer fortsätta komma så länge de behöver hjälp. Vidare kan det bli att gräsrotsbyråkraterna kan behandla sina klienter och patienter negativt för att inställningen finns att om klienter slutar att dyka upp är det endast deras egna fel. Detta är dock inte generaliserande och varierar mycket beroende på individer och professioner (Lipsky, 2010).

Gräsrotsbyråkrati är något som vidare diskuteras i Johanssons (2007) bok *Vid byråkratins gränser*. Här beskrivs hur handlingsfriheten inte får se ut hur som helst, det vill säga att den inte är ovillkorlig. Den professionella behöver tänka utifrån organisationens bestämmelser även om klienten är noga med vad denne anser är rätt för sig själv. Men eftersom många situationer som uppkommer är mycket invecklade och komplicerade och det mesta inte kan bestämmas utifrån ett regelverk har gräsrotsbyråkrater getts denna handlingsfrihet för att ha mer frihet att lösa problemen. Det är här deras arbete blir svårkontrollerat och dilemman kan uppstå. Man kommer ofta in på makt när det diskuteras om relationer och handlingsutrymme. Även om gräsrotsbyråkraten är längst ner i hierarkin har de en makt på så sätt att de vet både klientens uppgifter och vad organisationens möjligheter är. Detta blir en krock då gräsrotsbyråkraten har rollen utifrån organisationen, medan klienten möter en individ som den ser kan hjälpa denne med det som behövs. För att tjänstemannen ska kunna tillgodose detta behöver den göra det utifrån organisationens villkor och därmed inte se klienten som en individ längre (Johansson, 2007).

Lipsky (2010) beskriver begreppet “the client-processing mentality” som kan översättas till klientifiering. Han menar att gräsrotsbyråkrater arbetar med handlingsutrymme beroende på olika individer, samtidigt som de behöver kategorisera dem utefter rutiner och stereotyper. Med andra ord ses människorna som söker hjälp som klienter eller fall och inte unika

individer. Klienterna kategoriseras för vad som blir det mest optimala för organisationen och de individuella behoven blir bortglömda. Detta för att göra jobbet lättare genom att de skapar sig en uppfattning om klienten och därefter kan använda sig av rutiner för vad som fungerar i olika fall. Han beskriver det som att skapa stereotyper som förenklar arbetet. Lipsky menar att det kan skapa en distans mellan klient och tjänsteman som påverkar relationen (Lipsky, 2010).

3.3 Handlingsutrymme

Ett viktigt begrepp inom gräsrotsbyråkratin, som nämnt i avsnittet ovan, är handlingsutrymme. Som socialarbetare är du representant för en organisation. Oavsett om organisationen är privat, ideell eller offentlig innebär det för en socialarbetare att vara i direkt kontakt med individer som behöver hjälp. Det finns ramar och regler inom socialt arbete som organisationen satt upp, men det finns samtidigt ett handlingsutrymme som gör att socialarbetaren har en frihet att göra egna tolkningar och bedömningar. Det blir därför ett slags dilemma mellan att kunna bemöta människor som behöver hjälp som man själv vill, samtidigt som reglerna och ramarna måste följas (Svensson, Johnsson & Laanemets, 2021).

Handlingsutrymmet skapas av organisationen och det är därför olika handlingsutrymme för olika socialarbetare. Handlingsutrymmets begränsningar beror även på hur socialarbetaren hanterar ansvaret samt friheten som denne har. Användningen av utrymmet påverkas även av rutiner, egna tolkningar och traditioner, men även av hur interaktionen mellan socialarbetare och klient ser ut (Svensson, Johnsson & Laanemets, 2021).

4. Metod

Detta avsnitt kommer inledningsvis att förklara för vilka metoder som används för att samla in det empiriska materialet. Därefter en redogörelse för hur genomförandet samt analysen av materialet sett ut följt av en beskrivning av arbetsfördelningen samt tillförlitligheten och de etiska övervägandena.

4.1 Metodologiska överväganden

En kvalitativ ansats vill omfatta respondenternas tolkningar och synsätt på ett område till skillnad från kvantitativ forskning (Bryman, 2018). Det empiriska datamaterialet för denna kvalitativa studie består av intervjuer och podcasts. Den ursprungliga tanken var att vi skulle använda oss av endast intervjuer, detta då intervjuer medför en stor flexibilitet som gör arbetet lättare att justera över tid (Bryman, 2018). Detta var något som senare visade sig inte fungera då vi endast fick svar från en av flera tillfrågade organisationer. Detta resulterade i att vi fick komplettera våra intervjuer med hjälp av podcasts. Att utföra en kvalitativ studie kan dock medföra viss kritik, att forskarens tolkningar och erfarenheter tar för mycket plats i analyserandet av resultatet och att frågeställningarna ändras efterhand (Bryman, 2018). Trots denna kritik anser vi att denna metod är rimligast för våra forskningsfrågor. Vi anser att denna form av metod passar syftet bäst då vi ville med vår studie få fram hur respondenterna beskriver sin roll på olika sätt och att vi sedan kunde göra en jämförelse. För att då verkligen få fram deras egna tankar ansågs intervju som det självklara valet. Att det kompletterades med podcast gjorde oss nu i efterhand ingenting då det fanns mycket för oss att välja på inom ämnet som var relevant. De respondenter som blev slutgiltiga var inom ramen för vad vi ville få fram.

4.1.1 Intervjuer

Vi gjorde två intervjuer med arbetande inom ideell verksamhet mot ungdomsbrottslighet. Det finns skillnader i fler avseenden mellan intervjuer i kvalitativ forskning och i kvantitativ forskning. När det gäller den kvalitativa forskningen är tillvägagångssättet strukturerat på ett annat sätt än den kvantitativa och detta beror på att det i kvalitativ forskning inte finns ett syfte att endast få ett svar, utan är mer ute efter synsätt och uppfattningar av forskningsfrågorna samt detaljerade och breda svar som kvantitativ forskning inte har fokus på. Kvalitativa intervjuer är flexibla och följsamma i den riktning som intervjupersonen väljer att besvara frågorna på och till följd av detta kan även studiens intresse och val av riktning

ändras. Detta kan även innebära att det under intervjuerna dyker upp nya frågor och följdfrågor till intervjupersonen och ordningen på frågorna kan ändras. Detta kallas semistrukturerad intervju, som vi även valde att använda oss av. Vi gjorde en intervjuguide som under genomförandet av intervjuerna haft frihet att formas. Denna frihet resulterade i att vi som intervjuare fick reda på vad de anser är viktigt och relevant utifrån frågan som ställts (Bryman, 2018).

4.1.2 Podcast

Då vi inte fick in tillräckligt med intervjuer kompletterade vi med empiri i form av podcasts. Vi ansåg att detta var ett relevant komplement då de podcast vi valde innehöll liknande intervjuer som vi själva hade gjort från början. Det gick därför bra att applicera detta gemensamt med vårt tidigare material. Dessa podcasts anser vi även som relevanta då de innehåller intervjuer med personer som arbetar med ungdomsbrottslighet både från den offentliga sidan och en podcast från den ideella sidan. Dessa som vi sedan har transkriberat och analyserat. Vi har använt oss av metoden innehållsanalys som tillvägagångssätt för vår tolkning av podcast-materialet. En innehållsanalys innebär en strävan efter att hitta bakomliggande motiv som analyseras i materialet. För att komma ännu djupare på materialet har det även analyserats utifrån teman som kan fattas som en kod, där man kollar på materialet närmare för att hitta det tydliga som kan ge en djupare tolkning. Ett tema kan uppfattas av forskaren som en kategori som sedan analyseras, dessa hittas vanligtvis utifrån forskningsfrågorna. Dessa teman ger forskare en vidare syn på den teoretiska förståelsen (Bryman, 2018).

4.2 Urval

Vi har valt att använda oss av ett målstyrt urval vilket innebär att vi har valt ut respondenter utifrån våra forskningsfrågor. Vid detta val väljer vi respondenter som vi anser har erfarenheten och de egenskaper som vi söker. Ett målstyrt urval innebär att det är en fastställd strategi och att vi redan från början har bestämt vilken typ av urval vi ska använda oss av. Vi väljer då att rikta in oss på ett visst yrkesområde. Forskningsfrågorna påverkar sedan utförandet av det empiriska materialet (Bryman, 2018). Vi ville från början utgå från arbetarnas ställningstaganden och för att få denna typ av information var ett målstyrt urval passande. Detta gjorde att vi kunde styra vilka respondenter vi ville ha för att kunna få ut ett empiriskt material som kunde ge oss en givande analys.

Det är även viktigt vid valet av respondenter att vi vet vilka kriterier som vi ska utgå ifrån (Bryman, 2018). Vi efterfrågade respondenter som jobbade inom det ideella och offentliga arbetet och som var inriktade på ungdomsbrottslighet. Vi hade även som kriterium att respondenterna som vi ville ta del av skulle ha erfarenheter från att arbeta nära med ungdomarna och interagera med dem. Detta för att kunna få en verklighetsbaserad bild av hur respondenternas arbete beskrivs utifrån de olika sidorna för att sedan kunna jämföra vad det finns som är likheter och skillnader.

4.3 Tillvägagångssätt

4.3.1 Intervjuer

För att hitta respondenter började vi med att söka på internet efter ideella organisationer som arbetade med ungdomsbrottslighet enligt våra kriterier. Vi skrev ett informationsbrev om vår studie och frågade om de ville vara delaktiga i form av en intervju för att undersöka deras roll i arbetet. Vi tog kontakt med sju stycken ideella organisationer där en organisation tackade ja, varav två medarbetare där ville ställa upp. Sedan var det tre organisationer som sa att de inte hade tid och resterande svarade inte. Vi använde därefter plattformen Facebook där vi gjorde ett inlägg i en Socionomgrupp för att försöka hitta någon mer intervjuperson eller för att få tips. Vi lyckades dock i slutändan endast få ihop två intervjuer med en ideell organisation. Denna organisation var uppstartad av en frivillig person som ville hjälpa ungdomar som hamnat eller är på väg att hamna in i kriminalitet. Organisationen arbetade på olika sätt för detta, bland annat genom föreläsningar och aktiviteter, men också genom att vara ute och träffa ungdomar samt erbjuda en trygg mötesplats för dem i deras lokal. Vi hade dessa intervjuer separat även om de tillhörde samma organisation, detta för att de inte skulle bli påverkade av varandra i sina svar. Intervjuerna skedde digitalt över Zoom för att förenkla för både respondenterna och för oss då vi inte befann oss i samma stad. När vi insåg att vi inte fick in tillräckligt många intervjuer från ideella organisationer och tiden att söka intervjupersoner började bli kort, ändrade vi vår riktning. Vi valde då att undersöka två olika perspektiv, det vill säga det var här den offentliga sidan kom in genom podcasts.

4.3.2 Podcast

Vi började därefter söka efter podcast som innehöll intervjuer med den offentliga sidan som arbetar med ungdomsbrottslighet. Då vi lyssnade på intervjuer kommer vi genomgående i arbetet benämna dem som respondenter, likt intervjupersonerna. Vi är medvetna om att

materialet från intervjupersonerna och medverkande i podcasts skiljer sig från varandra och detta har vi haft i åtanke genom vår analys. När vi sökte efter podcast så gjorde vi det genom att använda oss av applikationen "Podcaster". Vi använde bland annat sökord som "ungdomsbrottslighet" och "socialtjänst". Vi insåg snabbt att det fanns gott om podcast som innefattade detta och vi började lyssna igenom för att se om vi kunde jämföra detta med vårt material som vi hade fått in från intervjuerna. Podcasts innehållande personer som representerar det offentliga respektive ideella arbetet mot ungdomsbrottslighet var våra kriterier när vi sökte empiri, något som vi fann tidigt i processen. När vi skulle välja ut vilka podcast vi ville använda så sorterade vi utifrån vilka som var skapade av professionella då vi ansåg att detta skulle ge ett betrott resultat. Vi bestämde oss tillslut att ta avsnitt från Polispodden Öst, Brottsförebygganderådets podcast "Snacka om brott" och Akademikerförbundet SSRs podcast "Socialtjänstpodden". Dessa var runt 30-60 minuter. Då vi nu hade tre källor till det offentliga arbetet, men endast två intervjuer för det ideella tog vi beslutet att vi behövde en tredje för det ideella också för att det skulle väga lika tungt på båda sidor och bli en rättvis bedömning. Vi hittade då en podcast gjord av Sveriges Radio som heter "Sommar & Vinter i P1". Denna innehållande en person som grundat en ideell organisation som pratade om hur personen har framfört arbetet mot ungdomsbrottslighet. Denna podcast var cirka 1 timme lång och vi ansåg att denna var likgiltig med de intervjuer vi gjort som var ungefär samma längd.

4.4 Arbetsfördelning

Gällande arbetsfördelning hade vi som tanke genom hela arbetet att det skulle vara så sammanhängande som möjligt. Detta har vi uppnått genom diskussioner och genomgång av materialet gemensamt. Vi började med kunskapsläget där vi tillsammans letade artiklar som var relevanta, därefter delade vi upp dem så vi fick lika många var, och därefter läste vi varandras texter för att få en förståelse av all forskning till vidare avsnitt. Samma sak gällande teoretiska utgångspunkterna där vi tog en teori var, men samtidigt diskuterade vi hur vi ville använda teorin för att skriva det på ett relevant sätt. Metoden delade vi upp lika och gav sedan varandra kommentarer. Det empiriska materialet delade vi upp genom att vi transkriberade tre inspelningar/podcast var, men vi lyssnade båda på alla för att inte missa sammanhanget. Gällande resultat och analys började vi med att diskutera ett upplägg om hur vi ville ha det strukturerat och skrev ner punkter för varje underrubrik. Sedan delade vi upp rubrikerna, när vi skrivit klart gick vi igenom varandras för att det skulle vara en röd tråd. Det har dock

fortfarande under hela skrivningen diskuterats med varandra. Slutdiskussionen skrev vi helt gemensamt.

4.5 Tillförlitlighet

Bryman (2018) tar upp fyra olika delkriterier som studiens tillförlitlighet består av.

Trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och en möjlighet att styrka och konfirmera.

Trovärdigheten i studien ökar när den innehåller bevis på att de som framförs i studien är enligt regler och att det är tydligt för läsaren att det är den verkliga bilden som framförs. Trovärdigheten skapas genom att forskaren har uppfattat respondenternas sociala verklighet, något som kan försäkras ifall de tar del av studiens innehåll och bekräftar den (Bryman, 2018). För att försäkra studiens trovärdighet är det viktigt för oss att, ifall vi antar att ett missförstånd skett, verifiera med respondenterna kring detta och korrigera den felaktiga tolkningen för att upprätthålla trovärdigheten.

Överförbarhet innebär att studiens resultat kan tillämpas till andra sammanhang. Det är därför viktigt att i studien ha täta och fylliga beskrivningar för att kunna tolkas och bedömas av läsarna ifall denna studie kan överföras till andra miljöer och sammanhang (Bryman, 2018). Vi har genom att använda oss av citat och informationsrika beskrivningar kring respondenterna, framfört deras reflektioner detaljrikt som underlättar läsarens tolkningar.

Pålitlighet är en motsvarighet till reliabilitet som finns inom den kvantitativa forskningen och innebär att forskaren ska i sitt undersökande om tillförlitlighet ha ett granskande synsätt. Forskaren ska säkerställa att alla delar av forskningsprocessen ska finnas i studien (Bryman, 2018). Vi säkerställer denna pålitlighet genom att vi behåller våra transkriberingar, anteckningar och dokument hela vägen fram tills vi är klara med studien och har fått godkänt. Vi är även noga med att inte utesluta viktiga delar i vår process och förklarar även detta genomförande under punkten *4.3 Tillvägagångssätt*, detta för att öka vår pålitlighet.

En möjlighet att styrka och konfirmera är den sista punkten under Brymans kriterier. Detta innebär att forskaren ska vara tydlig med att studien har gjorts i god tro. Det ska för läsaren vara uppenbart att forskarens egna värderingar och tankar inte ska ha påverkat utförandet och resultatet av studien (Bryman, 2018). Detta är något som vi kan styrka i vår studie genom att vi är tydliga med vad som är våra egna tankar och vad som är respondenternas tankar.

4.6 Bearbetning och analys

Först transkriberade vi både vårt material från intervjuerna, men även hela materialet från våra podcasts. Nästa steg var att sortera, detta är något som är viktigt då det under transkriberingen blir mycket material och det är något man vill undvika. Det anses mer givande att få mer variation än mängd. Antalet liknande svar är inte av relevans när det gäller en kvalitativ studie. Efter sorteringen ska materialet läsas igenom ett flertal gånger och det krävs även att forskaren ska se materialet med nya ögon. Resultatet av detta blev att en annan struktur och ordning bildades samt att materialet av vikt togs med (Rennstam & Wästerfors, 2015).

Efter sorteringen började vi att koda datainsamlingen. Då var det viktigt att vara nära sitt material och läsa om materialet för att sedan sammanfatta och "översätta" till ett samhällsvetenskapligt perspektiv. Då man i detta stadi är bekant och har kunskap kring ämnet behöver man ha en distans kring sitt material under kodningen (Rennstam & Wästerfors, 2015). Då vi innan vårt genomförande av kodningen redan var insatta på ämnet genom teori och forskning skulle vi inför insamlingen försöka tänka bort vår tidigare kunskap och ta in empirin med ny förståelse och nya perspektiv. Likt vad Rennstam & Wästerfors skriver, de menar att man som analytiker ska ha respekt för empirin då den annars tappar sin relevans. Efter att man kommit en bit in på kodningen så kodar man mer selektivt. Man börjar arbeta utifrån ett mönster som återkommande begrepp bildar. Något som skapar nya intresseväckande tankar då det ovanliga kan bli det intressanta (Rennstam & Wästerfors, 2015)

Sedan reducerades materialet, det vill säga välja bort material då allt inte kan användas. Det komplicerade med att reducera är att helheten inte ska försvinna och att vi inte ska framföra en missvisande bild. Det är då av extra vikt att samtidigt som man måste vara selektiv ändå ska visa en rättvisande bild och en god representation. Detta resulterar i att hela verkligheten inte visas, även fast empirin inte heller visar hela verkligheten (Rennfors & Wästerfors, 2015). Eftersom vi endast hade intervjuat två ideellt arbetande och lyssnat på fyra podcast kring ideella och offentliga arbetare hade vi långt ifrån hela verkligheten, men detta visar oss ändå en del av den. Därav blev det viktigt för oss att ta ut de som kan beskriva en större del

av vad grupperna tycker och tänker för att sedan göra ett resultat utifrån våra egna tolkningar under reduceringen.

Det sista steget var argumentationen. Detta är något som var en viktig del i genomförandet då ens egna tolkningar bidrar till en självständighet från tidigare forskning och teorier kring ämnet. Ens egna tolkningar ska argumenteras och finnas med i studien (Rennstam & Wästerfors, 2015)

4.7 Etiska överväganden

Vi har utgått från de forskningsetiska principerna när vi har genomfört våra intervjuer. Den första forskningsetiska principen är informationskravet. Detta innebär att vi måste informera respondenterna vi har intervjuat och berätta om undersökningens syfte (Eldén, 2020). Detta var något som vi gjorde i form av ett informationsbrev (bilaga 1) som samtliga tillfrågade fick på mail.

Samtyckeskravet innebär att respondenterna själva får möjligheten att kunna bestämma om en medverkan eller inte och ska inte påverkas av oss som forskare (Eldén, 2020). Detta är något som ska stå i samband med att vi skickar ut informationsbrevet. De får även skriva på en samtyckesblankett (bilaga 3) där de får information om hantering av personuppgifter och studiens syfte som i sin tur skrivs på av respondenten om denne samtycker till att delta.

Konfidentialitetskravet handlar om att de personuppgifter som vi får in under undersökningen endast får nås av oss forskare och ingen annan obehörig (Eldén, 2020). Vi använde oss av en diktafon när intervjuerna spelades in och namnen i transkriberingen uteslöts. Vid ett godkännande av uppsatsen kommer samtliga att raderas.

Nyttjandekravet innefattar att den information om respondenterna som vi får in endast ska användas i forskningens syfte och inte på andra sätt. Detta är av extra stor vikt då vi under en intervju skapar en relation med respondenten. Detta innebär att respondenten kan dela med sig av mer privata tankar och åsikter, något som undviks vid exempelvis enkäter (Eldén, 2020).

Då vi även använde podcast i vårt empiriska material så har vi andra etiska övervägande för den delen. Podcast är något som är offentligt publicerat och för allmänheten att komma åt. Vi ansåg därför att ett samtycke inte var relevant då deltagarna inte var engagerade i studien. Vi behövde dock ha i åtanke att beskriva vad som är våra tolkningar och vad som är deras berättelser för att det för läsaren inte ska bli otydligt vad som framkommit i materialet. Vi valde att inte på något sätt identifiera de människor som deltagit i de podcasts vi använt för att det inte ska bli något personligt. Detta på samma sätt som vi inte nämner någon identitet på de intervjupersoner vi har haft. Det finns dock fortfarande en risk beroende på hur mycket detaljer vi har med i resultatet av materialet samt att vi har benämnt podcastens namn, men vi anser samtidigt att detta är godtagbart då det är offentligt publicerat material.

Materialet i form av podcast avsnitten skiljer sig även från vårt intervjumaterial då vi inte har haft möjligheten till att påverka materialet som vi tar del av. Detta då vi inte kan fråga de frågor som vi anser vara relevanta till vår studie samt att vi inte kan ställa följdfrågor och fråga om förtydligande. Detta anser vi som en begränsning i vårt arbete, men har valt podcastavsnitt som passar våra tidigare intervjuer så väl som möjligt. Även om denna begränsning finns så ser vi fördelar i form av att vi fick fram ny information och kunskap som vi annars inte hade tänkt att ställa som fråga och detta gjorde att vi troligtvis fick ett bredare resultat än om vi bara hade haft intervjuer.

5. Resultat och analys

Detta följande avsnitt kommer att presentera resultat och analys av studien. Resultatet har tagits fram genom både intervjuer och podcast. Vi har i analysen utgått från en del teorier med ursprung i ett socialkonstruktionistiskt perspektiv. Teorierna som kommer beröras är maktperspektivet, handlingsutrymme och gräsrotsbyråkrati. Analysen kommer även i mindre grad utgå från den tidigare forskning som redogjorts för innan. Analysen kommer genomgående vara uppdelad i olika teman med underteman där vi kommer börja med resultaten från första frågeställningen gällande ideellt arbete. Där kommer vi i följande ordning presentera "Förtroende", "Ideellas roll i samhället" sedan "Individanpassat" och till sist "Utmaningar". När detta avsnitt är klart går vi över till vår andra frågeställning som är inriktad på det statliga arbetet kring ungdomsbrottslighet. Där har vi underrubriker som följande kommer presenteras: "Samverkan", "Ramar och regler" och till sist även där "Utmaningar". Avslutningsvis kommer en jämförelse av likheter och skillnader av dessa två aktörer för att svara på den tredje och sista frågeställningen. Vi har genom analysen benämnt deltagarna till respondent 1-2 för intervjupersonerna samt podcast 1-4 för deltagarna i podcast. Vi kommer i flytande text som innan, benämna varje enskild person som respondent.

5.1 Ideellt arbete

Detta avsnitt kommer att innehålla resultat och analys kring det empiriska materialet hämtat från intervjuer med ideellt verksamma samt en podcast med en ideell verksam som publicerats offentligt. Intervjuerna kommer att refereras som Intervju 1-2 och podcasten som Podcast 1.

5.1.1 Förtroende

Resultatet av analysen av det empiriska materialet visar att respondenterna inom de ideella verksamheterna anser att förtroende är en viktig del inom arbetet gällande ungdomsbrottslighet. Samtliga berättade hur viktigt det är med ett gott bemötande för att skapa ett förtroende för ungdomarna. Genom studien har de ideellt anställda beskrivit hur de ser vikten av att vara nära ungdomarna och visa att de finns där i alla situationer för att de ska känna en tillhörighet och känna sig sedda. I avsnittet "Kunskapsläget" tas begreppet mentorskap upp. Mentorskapet om hur en mentor som är en vuxen förebild kan ge mycket till en ungdom om de skapar en trygg relation till varandra. Det beskrivs också i texten om hur det å andra sidan kan leda till negativa konsekvenser om exempelvis relationen avbryts för

tidigt. Med detta menas alltså att det är ännu mer viktigt när man arbetar med unga hur bemötande behöver ske på ett sådant sätt att det inte kan misslyckas mitt under arbetet då det kan vara mer skadligt för ungdomen än hjälpsamt (O'Dwyer, 2019). Som tidigare nämnt delade alla ideellt anställda denna uppfattning utifrån våra tolkningar. Det framkom i podcast 1, som representerade den ideella sidan, att förtroendet bidrog till framgångsrika resultat:

“Förtroende behöver förvaltas väl och jag visste att det skulle krävas mer än sporadiska tillfällen av anknytning för att pojkarna inte skulle sjunka djupare i sin misstro och sina destruktiva mönster.” (Podcast 1)

Här menar personen likt hur O'Dwyer (2019) beskriver mentorskap. Det går inte att arbeta med ungdomar om man ska vid enstaka tillfällen försöka vinna över deras tillit. Det krävs att det läggs ner mycket tid och att de faktiskt visar att de finns där. Det är då ungdomen förstår att de kan stanna här och känna sig trygga. Detta styrker även respondenten från intervju 1 genom följande citat:

“Skapa relation eh och visa verkligen att man brinner för det [...] det är jättetråkigt att gå till ett jobb om du inte älskar det, för att om du visar att du älskar det så kommer de älska det tillbaka, och de som behöver dig kommer känna att, hon verkligen brinner för det.” (Intervju 1)

Det ideella arbetet baseras ofta på intresse för ett ämne och frivillighet. Detta intresse visar sig snabbt utåt och ungdomarna kan känna av stämningen och ge samma tillit tillbaka. De menar alltså att det är viktigt att visa att man bryr sig och att det finns möjligheter här till att få den hjälp som behövs. För att detta ska uppfyllas menar respondenten från intervju 2 hur vikten av välkomnande är viktig i bemötandet och för att skapa förtroende. Hen berättar:

“Vi har några ungdomar som vi träffade vid en föreläsning som kommer varje helg nu liksom, just för att dom inte har nånstans och hänga liksom. då är det bättre att dom kommer till oss och sitter och tar en fika eller vi sitter och pratar och skrattar [...]” (Intervju 2)

Detta citat visar på att när det finns en öppenhet och ett välkomnande i bemötandet mot ungdomar letar de sig tillbaka. De känner inte en rädsla och de gör sig villiga att öppna upp sig. Denna ideella organisation väljer att ta emot ungdomar när som helst för att de ska få ha någonstans att vara och bara ta det lugnt utan att pressa dem till förändring över en dag. Detta kan tolkas som att det gäller att börja med att skapa ett förtroende för att sedan arbeta sig vidare för att nå resultat.

Utifrån det empiriska materialet kan en symmetrisk relation tolkas mellan ungdomar och anställda inom ideella organisationer, ett begrepp myntat av Järvinen (2013). Det är sällan professionella som arbetar ideellt utan det är bara två människor som möts där den ena vill hjälpa den andra. Här kan alltså makten tänkas vara mycket liten då ingen bestämmer över den andra, likt en ideell organisation, men detta går även att se från ett annat perspektiv, det vill säga hur en asymmetrisk relation blir dold. Eftersom det är lätt för de anställda och ställa sig på samma nivå som ungdomarna då de inte utgör ett hot mot dem kan en osynlig makt uppkomma. Enligt Foucault kan i sådana relationer information undanhållas från den auktoritära partens sida för att det fortfarande ska vara en trevlig relation och då kan en falsk bild visas för ungdomarna (Järvinen, 2013). Det ska inte heller glömmas att de ideellt arbetande fortfarande kan ha en auktoritär roll och inte är på samma nivå som ungdomarna, trots det kan verka så. Men även om denna asymmetriska relation gömmer sig bakom kan det finnas mycket nytta att dra av det också. Respondenten från intervju 1 säger:

“mina metoder som jag eh jobbar med är mer ehh mer trovärdiga än någon annan för jag har varit mest djupast i det kriminella” (Intervju 1)

I de ideella organisationer som vi har tagit del av till vårt empiriska material har majoriteten tidigare varit kriminella och ger en uppfattning om att de nu vill göra skillnad för ungdomar som är på väg åt samma håll som de själva var. Detta gör att de kan berätta sin historia för ungdomarna och på så vis lättare vinna respekten från dem. När personen på detta sätt både kan förstå och bli förstådd av ungdomarna byggs en trovärdighet. De kan visa ungdomarna att de vet hur det känns att vara omgiven av kriminalitet och leva i en kriminell miljö och att det är svårt att ta sig ur det. Om en ungdom får ta del av denna information kan det tolkas som att det kan leda till att det inte blir lika skrämmande att ta denna hjälpen.

5.1.2 Ideellas roll i samhället

Det ideella arbetet får en betydande roll på grund av de brister som samtliga respondenter nämner som finns i vårt samhälle. Den roll som respondenterna anser brister i samhället, den roll tar de själv på sig. Samtliga nämner att de saknar tillit till det svenska samhället och dess offentliga arbete och detta kan man tydligt se i empirin. Varför samhället inte kan ta rollen som de ideellt anställda anser att samhället ska ta, kan bero på det handlingsutrymme som de offentliga har att utgå ifrån när de utför sitt arbete. Detta handlingsutrymme, som de offentliga beskriver har, kan påverka deras egen vilja samtidigt som de har skyldighet till att

utföra det på ett visst sätt. Vissa saker finns det inte utrymme för att göra. Samtidigt som detta handlingsutrymme finns inom det offentliga arbetet finns det även inom det ideella, men på ett bredare plan (Svensson, Johnsson & Laanemets, 2021).

Det tydligt framkommande föraktet mot samhället och socialtjänsten kan visa på att denna synen inte bara finns hos de ideellt arbetande utan även hos ungdomarna. Respondent från intervju 1 säger följande:

“[...] föräldrarna har ju stor del. Men också individerna har stor del, men även myndighet har stor del och det är kommunikation mellan dessa aktörer och personer, det är det som är den största bristen.” (Intervju 1)

“ [...] sanningen är jättesvår och det är inte många som vågar att vara ärliga, dom är rädda för socialtjänsten” (Intervju 1)

Vidare menar respondenten från intervju 2 även på att det system som samhället har idag straffar barnen mer än vad det hjälper:

“dagens system straffar barnen mer än vad det hjälper [...] vad är detta för system, det är inte direkt någon som vill hjälpa barnet utan snarare tvärtom känns det som.” (Intervju 2)

Denna starka nedlåtenhet till Sveriges samhälle är även något som respondenten från podcast 1 berättar, personen säger följande:

“Sverige är inget jämlikt land, det är ett klassamhälle med ökande klyftor [...] Jag ser det i mitt dagliga arbete.” (Podcast 1)

Samtliga citat ovan visar på hur synen på socialtjänsten ser ut utifrån de ideella arbetarna. De brister i samhället, som nämns av respondenterna, är brister som de själva anser att de behöver ta ansvar för. Respondenten från intervju 2 berättar följande:

“[...]de är helt sjukt, kommer de till oss och så berättar vi att de behöver ett bra CV, du behöver detta, du kan kontakta dem, de som är sjukt är att ungdomar och unga vuxna inte vet de där grejerna när de går ut svenska skolan [...] man lär sig inte de här bitarna i svenska skolan överhuvudtaget [...] det är en grundkunskap som alla egentligen borde känna till, vad man behöver för att komma in i samhället” (Intervju 2)

Personen menar på att detta är saker som samhället bör hjälpa till med och att ungdomarna idag inte ska behöva gå runt utan denna kunskap. Kunskaper som respondenten menar på är viktiga för att komma in i samhället. Något som även respondenten från podcast 1 nämnde:

“Att kasta boll och moralisera om hur man är en god människa kändes plötsligt som ett svek mot ungarna” [...] Vi beslöt därför att ta saken i egna händer, öppna våra egna mötesplatser och fritidslokaler och bibliotek, vi började servera gratis måltider och ordnade jobb till de unga när de blev äldre, hjälpte barnen med skolarbetet” (Podcast 1)

Dessa brister som, enligt respondenterna från den ideella sidan, finns i samhället leder till en viktig roll för deras ideella arbete. De behöver ta ett ansvar över ungdomarna som de själva inte anser ska behöva tas då samhällets system egentligen ska täcka dessa. Denna roll är något som de anser att de offentligt arbetande borde ta och ger kritik till samhället för detta. Att samhället inte tar denna roll kan dock vara på grund av att det inte är möjligt. Detta är något som kan kopplas till begreppet handlingsutrymme. Hur offentligas arbetssätt ser ut med ungdomarna är ständigt beroende av vad det finns för utrymme. Många inom det offentliga sociala arbetet är i sitt arbete med ungdomar styrda av regler och ramar och har endast ett smalt handlingsutrymme (Svensson, Johnsson, & Laanemets, 2021). Varför denna rollen då istället tas av de ideella kan bero på att deras handlingsutrymme är bredare och att det inte finns lika mycket regler och ramar utanför. De kan även på ett enklare sätt bli mer personliga med ungdomarna och skapa den trygga och vänskapliga relationen med dem. Därav blir tomrummet som samhället lämnar efter sig viktigt för de ideellt arbetande att fylla i.

Denna roll som de ideellt arbetande måste ta kan vi koppla till, som tidigare nämnt i föregående rubrik, den tidigare forskningen kring mentorskap (O'Dwyer, 2019). Denna roll som de tar är viktig för ungdomarna och skapar en slags trygghet och detta beror till stor del på det breda handlingsutrymmet som de har. De ideella har möjligheterna till att skapa denna trygga relation och blir som en mentor till ungdomen. De hjälper till med att exempelvis ansöka om jobb och besvarar vardagliga frågor. Ett arbetssätt som de offentligt anställda inte hade haft tid och möjlighet till att ha. Detta kan också tolkas som en anledning till att synen, från ungdomarna samt de ideellt anställdas håll, på samhället och de offentliga blir negativ.

5.1.3 Individanpassat

Vid insamlingen av det empiriska materialet märktes tydligt hur det ideella arbetet mot ungdomsbrottslighet var individanpassat. Det framgick upprepade gånger från respondenterna om vikten av att se varje människa som unik och inte som en klient. I kunskapsläget beskrivs barnets bästa. Att se till barnets bästa är en typ av individanpassat arbete. Forskningen beskriver att barnets bästa är en viktig punkt vid beslutsfattande och om ett barn har gjort en kriminell handling kan man inte bara straffa, utan det behöver finnas en balans mellan det och vård för att barnet ska ha de bästa möjliga förutsättningarna (Tärnfalk & Alm, 2019). Det ideella arbetet jobbar inte på samma sätt med beslut och bedömningar som myndigheter gör, men enligt respondenterna är detta ändå en viktig del. Respondenten från intervju 1 säger så här:

“i det omfattande arbetet att det är viktigt o titta på barnets bästa, inte ditt beslut eller någon annans, men barnets bästa” (intervju 1)

I det kollektiva minnet, där man använder sig av sina egna och andras erfarenheter vid beslut, kan det leda till att barnets bästa kommer i skymundan. Detta på grund av att man som beslutsfattare är osäker och rädd för att göra misstag och då grundar de besluten i vad som fungerat tidigare och glömmer bort det individanpassade (Forkby & Höjer, 2011). Detta kan utifrån det empiriska materialet visa att ideellt anställda inte har samma inställning. Samma respondent som innan uttrycker sig vidare:

“Så det är att hitta den där inre styrkan hos varje person, sen är inte alla personer lika starka. Och det är där det varierar från människa till människa”
(Intervju 1)

Citatet beskriver hur de ser varje människa för den som den är. I teoriavsnittet skrivs det om Michael Lipskys (2010) teori om gräsrotsbyråkrater. Under den teorin finns ett begrepp som kan kopplas till detta, klientifiering (client-processing mentality). Med detta begrepp menas att människor som söker hjälp blir snabbt konstruerade och kategoriserade till klienter utifrån vad de vill ha hjälp med. Detta ska hjälpa organisationen i sitt arbete då de kan dela in klienter i olika grupper och därefter ge den hjälp som passar in på det problemet (Lipsky, 2010). Här glöms alltså det individanpassade arbetet och det konstrueras en social distans mellan parterna. Resultatet utifrån de ideellt anställdas perspektiv visar motsatsen till denna teori. Om ungdomarna kan få ses som människor och vara unika kommer de även känna sig delaktiga och känna sig tryggare. En annan respondent från podcast 1 säger:

“Samtidigt finns det kollektiva arbetet, att verka för något bättre, att vara en del av lösningen, det är min erfarenhet. Trygghet och kraften är att organisera sig med andra, att aktivt skapa förändringar.” & “Slutsatsen, när människors grundläggande behov tillgodoses och människor känner delaktighet i frågor som rör dem ökar den upplevda tryggheten.” (Podcast 1)

Med detta sagt så kan det avslutningsvis tolkas som att de ideellt anställda arbetar för att kunna komma ungdomarna nära och se varje ungdoms behov för att sedan kunna finnas vid dennes sida i olika situationer. Det kan både utifrån forskningen och teorin tolkas som att de har en inställning att arbeta individanpassat.

5.1.4 Utmaningar

Resultatet av empirin visade på att det fanns flera olika utmaningar med att arbeta inom en ideell verksamhet mot ungdomsbrottslighet. Den bristande ekonomin, svårigheter att öppna upp sig för ungdomarna och att skapa tillräckligt intressanta arrangemang samt utmaningen i sig att ungdomarna växer upp i områden där tryggheten är som lägst var utmaningar som kunde urskiljas i materialet. Respondenten från intervju 1 säger följande:

“Många respekterar och många avskyr mig, vem tror han att han är liksom, det finns många av dom ungdomarna [...] jag har jobbat med hjärtat utan pengar, jag har lagt pengar för att hjälpa[...] Jag har klarat mig fortsatt utan ekonomiskt stöd från någon” (Intervju 1)

Att organisationen inte får någon hjälp av staten kan kopplas till den tidigare forskningen kring medborgarmedverkan i myndighetsarbete (Svensson, 2023). Myndigheterna ser inte ideella organisationer som legitima och anser att man ska arbeta evidensbaserat, något som kan vara en orsak till att det ekonomiska stödet till respondenten inte finns. Respondenten från podcast 1 tar upp samhällets orättvisor och hur detta påverkar ett barn, hen säger följande:

“Vad gör det med ett barn att växa upp i ett område där känslan av trygghet är lägst i landet, där andelen unga i brottsregistret är högst i landet där mordfrekvensen är högst i landet.” (Podcast 1)

Respondenten menar på att barns uppväxt och framtid påverkas av den miljö som de växer upp i. De ungdomar som personen arbetar med är de barn som växer upp i områden där tryggheten är som lägst och där brottsregistret är högst. Att samhället ser ut på detta sättet är något som kan utmana det ideella arbetet. Staten har i många fall en makt över samhället där

de kan skapa och ändra regler, ett samhälle som de ideella sedan behöver arbeta utifrån. Att kunna göra ändringar, i det faktum att miljön och uppväxten är en stor del av att ungdomar hamnar i fel banor, är något som för det mesta staten endast kan ändra på. De ungdomar som sedan hamnar fel kommer i sin tur de ideella att få arbeta med vilket gör att de redan från start har en stor utmaning i att få ungdomarna på rätt väg.

Respondenten från intervju 2 anser att den största utmaningen är att öppna upp sig och berättar följande:

"Största utmaningen är nog att få dem att öppna upp sig tror jag. [...] det genuina förtroendet liksom eh, och det krävs ju att man öppnar upp sig väldigt mycket själv och det är ju en utmaning i sig för desto mer hur mycket man öppnar upp sig själv ju mer sårbar blir man" (Intervju 2)

Som visat i föregående citat vill ideella skapa en relation med ungdomarna som är personlig och öppen. Utifrån den tidigare forskningen innebär klientifiering (client-processing mentality) att detta inte är något som man gör utan det innebär att klienterna blir kategoriserade (Lipsky, 2010). Utifrån citatet kan man tyda att respondenten vill komma ungdomarna nära, något som i detta fallet går emot teorin. Hen anser då att det är viktigt att vara personlig med dem och skapa en öppen relation. Men för att göra detta innebär det att respondenten själv måste bli personlig, något som hen har svårt att göra och ser detta som en utmaning i arbetet. Samma respondent som ovan berättar även att det finns en utmaning i att skapa tillräckligt intressanta projekt:

"Anordna tillräckligt spännande projekt [...] för att det är inte så många som dras till att, "ja men vi är före detta kriminella", och gå på rätt väg utan de dras mer till engagemang och så vidare" (Intervju 2)

Respondenten menar på att det är väldigt viktigt för hen att skapa tillräckligt intressanta projekt för att ungdomarna ska tycka att det är intressant och vilja komma till organisationen. Arrangemangen som de anordnar är det som ungdomarna dras mest till och får dem att gå på rätt väg. Något som är viktigt enligt resultatet av en artikel i den tidigare forskningen (Morgan, Parker & Martuano, 2020). Författarna menar på att arrangemang och projekt är något som kan hjälpa ungdomar att känna en känsla av att vara accepterad och detta kan i sin tur hjälpa ungdomar när det gäller utvecklingen av utbildning och anställning.

5.2 Offentligt arbete

Detta avsnitt kommer att innehålla resultat och analys kring det empiriska materialet hämtat från podcasts innehållande offentligt anställda som medverkande. Dessa podcast är refererade som Podcast 2-4 och personerna medverkande i podcast avsnitten benämner vi som respondenter.

5.2.1 Samverkan

Från de offentligt anställdas perspektiv var en stor del av arbetet mot ungdomsbrottslighet samverkan med olika aktörer. De anser att det är en viktig del i deras roll inom ämnet att kunna samarbeta för att vara en del av en ljusare framtid för samhällets ungdomar som hamnar i fel riktning i livet. Respondenterna delar liknande åsikter om samverkan och de nämner liknande argument och därför anses detta som en viktig pelare i arbetet samt att det är något som behöver utvecklas hela tiden. Det finns olika sätt för samverkan och ett exempel på detta är när respondenten från podcast 3 säger:

“[...] vi har ju några som är ganska kända är ju SSPF, socialtjänst, skola, polis och fritid [...]” (Podcast 3)

Här beskriver respondenten ett konkret samarbete mellan myndigheter och vilka det är som ingår. Respondenterna kommer flera gånger tillbaka till att socialtjänst, skola, polis och fritid är viktiga parter för att det förebyggande arbetet ska kunna fungera. En annan respondent från podcast 2 nämner samma sak:

“[...] så ingår vi i samverkan då med Socialtjänst, polis, skola och fritid eller någon annan viktig individ så jobbar vi ju med familjen och försöka få fram en handlingsplan som ska bryta den här negativa utvecklingen, vi tror stenhårt på den, det är så vi måste jobba” (Podcast 2)

Lipskys (2010) begrepp gräsrotsbyråkrati kan tillämpas på denna typ av samverkan. Eftersom gräsrotsbyråkrater har liknande arbetsuppgifter samarbetar de ofta, enligt Lipsky. De befinner sig närmast medborgarna och är de som kan göra en inverkan på dem, och i detta fall på ungdomar som är i eller har risk att hamna i kriminalitet. Om socialtjänst, polis, skola och fritid kan samarbeta på så sätt som Lipsky beskriver så kan det, enligt egen reflektion, finnas en möjlighet att nå ungdomarna från flera olika håll samtidigt. Exempelvis om polisen kan hålla uppsikt ute på gatorna och i utsatta områden, om skolan kan observera normbrytande beteenden, om fritidsgårdar kan se relationer och om socialtjänsten kan få information för att

kunna ge rätt insatser, då hade detta kunnat leda till ett mycket bra och utvecklande förebyggande arbete. Det empiriska materialet har framfört att det är svårt att nå ut till ungdomar som inte vill bli nådda och därför behövs det mer än en lösning för det sociala problemet. Respondent från podcast 3 beskriver följande vikten av samverkan, men att det är något som kan vara svårt:

“[...] samverkan, det var ju en svår utmaning [...] ganska snart så insåg vi att vi behöver jobba mot skolan, väldigt snabbt, och jag kommer från socialtjänsten. [...] det har varit en jättestor utmaning i arbetet nu under två år. Asså såhär få till rutiner där alla fina kloka braiga lärare [...] kan ju låta så enkelt i teorin men i praktiken har det varit ganska mycket jobb” (Podcast 3)

Utmaningen, enligt respondenten, ligger i hur man ska i praktiken få detta att fungera, även de är människor som arbetar med detta och frågan är hur man ska kunna tänka lika för att få ett bra förebyggande arbete. Detta blir baksidan av Lipskys (2010) teori då även om de offentligt anställda har liknande arbetsuppgifter och kan samarbeta behöver det inte betyda att de mänskliga individerna som ska samarbeta fungerar tillsammans i arbetet. Vidare berättar respondenten från podcast 4 om hur kommunerna kan arbeta olika:

“ [...] De behöver innehålla olika aktiviteter från vår sida och vi behöver jobba i samverkan. Dels med spridning och kommunikation. [...] det vi har fått klart för oss, det är att förutsättningarna ser ju olika ut på olika delar av landet. Olika kommuner har kommit olika långt i det här arbetet och vi behöver därför också bistå med hjälp [...] Det ser vi också som en viktig del att vi måste fortsätta bygga kunskap om insatserna, att metoderna fungerar i praktiskt socialt arbete.” (Podcast 4)

Här får man en insyn på hur det i praktiken ibland kan vara svårt att samarbeta då det fungerar olika på olika ställen och att både alla anställda och arbetsplatser har sitt sätt att göra sitt jobb på. Detta kan vidare kopplas till handlingsutrymme. Även om det finns riktlinjer hur exempelvis en socialarbetare ska arbeta har denne fortfarande en frihet att göra tolkningar och bedömningar av sitt ärende (Svensson, Johnsson & Laanemets, 2021). Detta leder till att det kan se olika ut från kommun till kommun och det är precis det som föregående citat belyser. Samverkan och kommunikation är, enligt respondenten från podcast 4, viktigt för att det praktiska arbetet ska fungera. Som nämnt i den tidigare forskningen om barnets bästa finns det en kunskapslucka om vad som är barnets bästa och därför kan bedömningar göras utifrån samhällets bästa istället för barnets bästa (Tärnfalk & Alm, 2019). Om det finns kunskapsluckor inom det sociala arbetet och

inom kommunerna samtidigt som de har en relativt stor handlingsfrihet, kan det resultera i att arbetet kommer se olika ut, vilket i sin tur kan uppfattas leda till en utmaning.

5.2.2 Ramar och regler

Inom det offentliga arbetet finns det ett handlingsutrymme. Detta handlingsutrymme gör det svårt för de offentliga att arbeta på samma sätt och med liknande förutsättningar och resurser (Svensson, Johnsson, Laanemets, 2021), något som respondenten från podcast 4 nämner:

“Just nu så är kapaciteten inte tillräckligt stor för den här metoden att kunna kunna erbjudas runt om i hela landet så det är ju ett bekymmer i sammanhanget [...] det kan handla om en låg kännedom runtom i landet men kanske också att det inte finns tillräckligt med kapacitet” (Podcast 4)

Respondenten menar på att de rekommendationer som finns för de offentliga att arbeta utifrån, med ungdomar med normbrytande beteende, inte utförs av alla kommuner i Sverige. Detta är något som respondenten anser är ett bekymmer och menar att det kan bero på att det finns en bristande kunskap i de olika kommunerna. Å andra sidan, samtidigt som det finns regler och ramar att arbeta utifrån, finns det även utrymme för egna åsikter och tankar. Respondenten från podcast 2 berättar följande om en kväll där hen såg ett barn själv ute på kvällen:

“det var inte en jätte sen kväll men det var ändå kväll, man går ju efter egna referenser hela tiden att, jag skulle nog inte lämnat mitt barn, där börjar den första oron, sen pratar dom lite med den är pojken och ser att han har jättedåliga tänder och där skriver vi en orosanmälning.” (Podcast 2)

Respondenten handlade då utifrån egna referenser och berättade att hen inte hade låtit sitt egna barn vara ute vid denna tid och gick då fram till pojken för att se om allt stod rätt till. Detta är något som kan kopplas till den tidigare forskning kring det kollektiva minnet. Att använda det kollektiva minnet är något som kan vara positivt då det kollektiva minnet är kunskap insamlat av en grupp människor med olika erfarenheter och ofta långa erfarenheter (Forkby & Höjer, 2011). Detta bidrar till att resultatet av att handla utifrån det kollektiva minnet kan ge positiva effekter, likt citatet ovan. Respondenten utgick från tidigare erfarenheter kring hur ett barn som är i oro ser ut samt utifrån egna åsikter kring när det är för sent för ett barn att vara ute. Något som resulterade i att barnet fick hjälp. Att handla utifrån det kollektiva minnet är dock något som inte alla håller med är ett bra arbetssätt.

Respondenten från podcast 3 säger följande:

“ [...]men om man kör enligt kultur eller som vi är vana eller lyssnar på en kollega så blir det inte lika bra, vi måste verkligen börja att arbeta utifrån den evidens som finns” (Podcast 3)

Åsikten i detta citat, att använda evidens istället för egna erfarenheter, kan ligga i grund av den kritik som finns kring det kollektiva minnet enligt Forkby och Höjer (2010). De menar på att det kollektiva minnet ibland kan vara ett handlingsätt när det inte finns tillräckligt med kunskap och då kan barnets bästa komma i skymundan. Sammanfattning av kritiken kring det kollektiva minnet i den tidigare forskningen samt respondentens egna åsikt uttrycker sig att vi ska handla utifrån den evidensbaserade kunskapen. Vidare tar respondenten från podcast 3 upp insatserna kring ungdomarna och hur det kan se ut utifrån de förhållningssätt som de har:

“det är en ganska kort och intensiv insats, det finns väl nån gammal ide om det är över 5 träffar, då är det behandling heter det så det måste vi ju hålla oss inom ramen för” (Podcast 3)

Respondenten berättar att insatsen som de gör med ungdomarna sker under vissa regler. Att träffa en ungdom och prata är, tolkat utifrån empirin, inte så enkelt som de låter utan efter fem träffar kallas de istället för behandling och därav blir insatserna till vissa ungdomar kort och intensiv. Dessa strikta regler och ramar att arbeta utifrån blir ett hinder för arbetarna på gräsrotsnivån då de vill arbeta på ett sätt nära ungdomarna men måste arbeta på ett annat sätt. De har ett relativt fritt handlingsutrymme, men stoppas ändå av regler (Lipsky, 2010). Något som även nämns i följande citat:

“ [...] uppgivenheten från oss socialarbetare måste brytas, det är skitkul och jobba med det här, och det lokala sociala arbetet är en kraft att räkna med. Jag har den stora turen att bo 10 meter från mitt kontor så jag träffar dom här stökpellarna varje dag och det är fantastiskt att få jobba på det sättet. och det är en framgång tycker jag , att vi får ta plats i lokalsamhället och jobba på det sättet” (Podcast 3)

Detta citat visar på hur respondenten från podcast 3 förklarar hur nära de som gräsrotsbyråkrater arbetar med ungdomar. Respondenten förklarar hur det är till en fördel och kraft att arbeta nära ungdomarna och att uppgivenheten från socialarbetare måste brytas. Respondenten berättar att hen bor nära kontoret och träffar ungdomarna varje dag och anser att det är till en framgång att arbeta på det sättet och att det är till en framgång att de får ta plats i samhället. Hen berättar sedan följande:

“men vi ska också vara ödmjuka och såklart vi måste titta på vad gör det här, finns det någon evidens på det vi gör?” (Podcast 3)

Respondenten berättar sedan att de måste vara ödmjuka och se vad detta gör med ungdomarna och att man måste ha koll på om det finns evidens på det arbete som görs. Detta citatet visar, likt föregående respondent, att reglerna och ramarna kan stoppa arbetarna till att fullfölja det arbete som de vill till fullo. Arbetarnas vilja måste även kunna stå bakom den evidens som finns och de kan därav inte utföra sitt handlingsutrymme fritt.

Sammanfattningsvis finns det ramar och regler inom det offentliga arbetet.

Handlingsutrymmet kan även se olika ut beroende på vad det finns för regler och ramar. Det finns även olika åsikter och tankar, utifrån respondenterna, kring vilket arbetssätt som ger bäst resultat. Om det endast är det evidensbaserade arbetet som ska göras eller om det finns utrymme för det kollektiva minnet. Detta är något som visat sig skilja landet runt och det kan i sin tur ha betydelse för hur ungdomarna får hjälp av det offentliga arbetet.

5.2.3 Utmaningar

Utmaningar är något som finns på alla arbetsplatser oavsett vilket yrke man befinner sig i, men socialt arbete kan vara mer utmanande än så och det har vi genom vårt empiriska material kunnat se från olika håll. I det sociala arbetet mot ungdomsbrottslighet arbetar man mycket med utsatta människor och i utsatta områden. I kunskapsläget belystes hur marginaliserade ungdomar kan få det svårare att komma in i arbetslivet och få en bra utbildning och att det är viktigt att hjälpa ungdomar som lever i marginaliserade områden (Morgan, Parker & Martuano 2020). Respondenten från podcast 2 beskriver hur de ställer sig till det kortfattat:

“Vi tittar ju mycket på utsatta områden och det har vi både i *stad* och i *stad*. Och om hur vi tar hand om våra ungdomar där, alltifrån integration till utbildning till, aa, allt egentligen. Så det är någonting som vi lägger väldigt stort fokus på” (Podcast 2)

En mycket svår utmaning som upprepade gånger kommer tillbaka i empirin är bemötandet och svårigheten att nå ut till dessa marginaliserade ungdomar. Det är det som både forskningen (Morgan, Parker & Martuano 2020) och respondenten i podcast 2 vill lägga vikt på. Om man, genom analysering av empirin, ska kunna skapa en tillit till en ungdom som befinner sig i fel kretsar och trotsar samhället, behöver bemötandet från den professionella redan från början vara respektfullt och givande. Att det är svårt att nå ut till ungdomar beskrivs vidare:

“[...] det är en stor utmaning med att det faktiska fältarbetet, där träffar ju vi en viss del ungdomar, asså dom här som hänger på parkeringsplatser, som hänger i centrum, som kanske inte har fritidsaktiviteter, och såna grejer, men det är ju en otrolig stor del som vi inte träffar, hemmasittare, dom som sitter och spelar eller så, så det är ju en utmaning, man måste ju vara mer kreativ nu som fältare för att verkligen träffa fler ungdomar.” (Podcast 2)

Citatet visar på att det inte bara är det synliga som kan vara problemet utan det osynliga kan vara ännu svårare. Man kan tro att vi ser vad som händer på gatorna och att det ska läggas upp en plan utifrån det, men problemen, menar personen, ligger i det vi inte ser och frågan blir då hur man kan få tag i problemen från alla hörn. Detta belyser även nästa respondent från podcast 3 liknande:

[...] hur får vi fatt i ungarna och hur kan vi jobba med dom på ett bra sätt. Jag tror att många, när man pratar förebyggande så tänker man såhär, ja men det är självklart vi ska hitta dom här ungarna, vi ska jobba med dom, men de är faktiskt en stor utmaning att hitta dom, att få fatt i dom och sen att få dom att tacka ja till vår ide som vi ska jobba med.” (Podcast 3)

Utifrån tolkning av empirin finns det svårigheter att få tag på ungdomarna och det behövs riktlinjer på hur det ska kunna gå till. Uppfattningen blir att det krävs passion och ett bra bemötande för att ungdomarna ska vilja öppna upp sig. Här är ett exempel på hur föregående respondent tycker att man kan nå ut till ungdomarna:

"Förebyggande arbete för mig är så mycket bemötande. Och att inte döma, inte svartmåla, inte misstänkliggöra och se det här som en möjlighet, att jobba med resurser. Och skulle man vara lite teoretisk och härlig så jobbar vi ju med att stärka skyddsfaktorer och på så sätt minska riskfaktorer.” (Podcast 3)

Med detta menar respondenten att alla gör på sitt sätt när det gäller att nå ut till ungdomarna utifrån handlingsutrymmet som de har givits i sin arbetsposition, men man ska fortfarande ta vara på de resurser som man har som offentligt anställd. Som gräsrotsbyråkrat har du din handlingsfrihet, men du använder friheten genom de verktyg du blir tilldelad. Om dessa används rätt utövas yrket som det är tänkt. Problemet som kan uppstå av detta är att klienterna, som i detta fallet blir marginaliserade ungdomar, kategoriseras av organisationen (Lipsky, 2010). Ungdomarna i studiens fall blir utifrån tolkning av Lipskys teori indelade i kategorin unga kriminella och det kan i sin tur resultera i att de blir behandlade endast utifrån den kategorin som den anställde eller organisationen har förutbestämt. Med tolkning av

empirin kan utmaningen, för studiens respondenter, med att nå ut till ungdomarna vidare baseras i en rädsla för socialtjänst och staten då de har en kritisk syn på hur de behandlar utsatta barn och familjer. Respondent från podcast 2 säger kring detta:

“Det krävs ju väldigt mycket för att man ska göra ett omhändertagande av barn, vi på *organisationen* möter ju jättemycket den rädslan av socialtjänsten, vilket vi jobbar med att få bort, och speciellt i socioekonomiska områden är det ju nejnejnej inte soc tar våra barn, det krävs ju jättemycket för att ett barn ska tas omhand.” (Podcast 2)

Vidare beskriver respondenten:

“väldigt många både ungdomar och föräldrar berättar ju om mycket brott som inte anmäls, alltså en del vet dom precis vem som har gjort sakerna, men de är rädda för repressalier eller ungdomen är rädd att gå vidare med en anmälan, kände sig väldigt utsatt, “ni kan inte garantera min trygghet” och så och det är ju jättesvårt att på ett sätt, saker ska anmälas för då kanske vi kan stoppa den här ungdomen [...]” (Podcast 2)

I det empiriska materialet finns en tydlig koppling mellan ungdomsbrottslighet och rädsla för socialtjänst. Som de beskriver är det främst i de utsatta områdena där de är rädda för att barn ska omhändertas eller att de ska sätta dem i mer fara. Denna rädsla kan kopplas till maktperspektivet. Eftersom socialarbetare på ett sätt kan kontrollera resurser som de ger till människor och ibland även med tvång skapas en typ av makt över de medborgare som de bestämmer över (Järvinen, 2013). Även om alla i ett område med samma livsvillkor inte har varit med om denna makt skapas sannolikt ett rykte kring vad socialtjänsten kan och får göra och det skrämmer upp medborgarna. Föräldrar, enligt empirin, blir rädda för att bli av med sina barn och ungdomarna känner att det inte litar på att det kommer finnas ett stöd för denne. I det andra citatet beskriver respondenten från podcast 2 hur saker och ting behöver anmälas mer än vad det gör idag för att man ska kunna stoppa ett normbrytande beteende i tid, men då behövs det ett bemötande som inte förknippas med makt för ungdomarna.

5.3 Jämförelse

Utifrån resultatet av det insamlade empiriska materialet har det framkommit både likheter och skillnader gällande det ideella och offentliga arbetet. Avsnittet inleds med likheter, däribland likheten gällande rädslan för socialtjänsten samt maktperspektivet. Avsnittet kommer sedan

att avslutas med skillnader och då gällande handlingsutrymmet, bemötande och inställningen gällande ett samarbete med den andra parten.

5.3.1 Likheter

En åsikt som respondenterna från både offentligt anställda och ideellt anställda har är att det finns en övergripande rädsla för socialtjänsten. En respondent från podcast 2 som är offentligt anställd nämner denna rädsla för socialtjänsten som vi citerar i 5.2.3 *Utmaningar*.

Respondenten berättar att ungdomar och föräldrar inte anmäler brott som har skett då de är rädda för någon typ av bestraffning eller hämndaktion. De vågar inte gå vidare med anmälningar då de sätts i en utsatt position. De nämner då att de inte får en garanterad trygghet då de inte kan erbjudas skydd från socialtjänsten. Denna rädsla för socialtjänsten leder till att brott inte anmäls och det blir svårare att motarbeta brottsligheten.

Vidare finns det en ständig oro kring att socialtjänsten har stor makt och att de har makten att kunna omhänderta ett barn. Något som skapar en rädsla för socialtjänsten. Som tidigare nämnt, även det i avsnittet 5.2.3 *Utmaningar*, berättar respondenten från podcast 2 som arbetar inom fältarbete denna rädslan för socialtjänsten och hen menade på att denna rädslan är något som måste arbeta bort då det i fakto krävs mycket för att ett barn ska omhändertas och det är inte något som bara görs.

Detta har analyserats vidare till att ta hjälp av ideellt anställda i sin tur kan verka som lättare och innebär inte samma rädsla. Detta kan bero på att ideellt anställda inte har den makten över ungdomarna som de offentligt anställda har. De har inte makten att kunna ta ifrån någon ens bostad eller ens barn, de har inte samma rättigheter till att ta beslut kring ungdomarnas liv.

De ideellt anställda berättar själva om rädslan och otryggheten som finns för socialtjänsten och att det är något som de själva känner, men även har känt av och hört från ungdomarna. Detta var något som nämndes under rubriken 5.1.2 *Ideellas roll i samhället* där respondenten från intervju 1 beskriver att det inte är många ungdomar som vågar vara ärliga och att detta är på grund av att de är rädda för socialtjänsten. En annan respondent från intervju 2 nämnde att hen anser att samhället straffar ungdomarna istället för att hjälpa dem, vilket även detta är ett tecken på att det finns en slags rädsla och otrygghet för dem.

Även om anställda inom ideellt arbete inte har makten att ändra på resurser, ta bort resurser eller omhänderta barn, har de fortfarande en makt (Järvinen, 2013). En makt som vi kan koppla till den osynliga makten som nämndes under rubriken *3.1 Osynlig makt och symboliskt våld*. Detta var något som togs upp under rubriken *5.1.1 Förtroende*. Relationen mellan ungdomen och den ideellt arbetande ses utåt som symmetrisk, men kan även vara asymmetrisk och en osynlig makt finns. Deras relation kan kännas som vänskaplig och likgiltig, men bakom detta finns den osynliga makten som innebär att den ideellt arbetande fortfarande är i en roll där denne har en auktoritetsposition. Även då den arbetande inte vill skapa denna maktrelation kommer den fortfarande alltid att finnas och makten blir osynlig (Järvinen, 2013). Likheten mellan offentliga och ideella är alltså att maktperspektivet finns på båda sidorna, men de uttrycker sig på olika sätt.

5.3.2 Skillnader

Handlingsutrymme är ett centralt begrepp i analysen. Det finns en stor skillnad på handlingsutrymmet på olika sätt mellan ideellt anställda och offentligt anställda. Som tidigare nämnt beskriver de ideella organisationerna sitt handlingsutrymme som mycket stort och att de inte har någon direkt övervakning på sig. Jämför man detta med statliga organisationer har även de ett handlingsutrymme, men de har samtidigt ramar och regler att utgå ifrån. Med detta innebär även andra skillnader, offentliga organisationer blir bistådda med mer resurser och verktyg både från staten och den egna organisationen. Detta gör att de kan justera sitt handlingsutrymme samtidigt som de följer direktiv (Svensson, Johnsson & Laanemets, 2021). Jämfört med ideella har de inte samma direktiv ovanifrån, men detta medför också en drastisk skillnad i resurser och vad det kan arbeta med. Som nämns i avsnittet *5.1.4 Utmaningar* har ideella organisationer problem med ekonomi och resurser. Respondenten från intervju 1 beskriver hur de inte får något stöd ekonomiskt och att detta blir en utmaning i deras arbete. Ekonomi var inget som de offentligt anställda nämnde under insamlingen av det empiriska materialet. Det blir tolkningsvis därför här en stor skillnad i var oron för arbetet ligger.

En annan skillnad som uppstod under analysen var hur bemötandet med ungdomar skiljer sig åt, eller åtminstone på vilket sätt som de framförde det. Bemötande är något som båda parterna tar upp som en viktig del i arbetet för att kunna nå ungdomarna på ett sätt så det går att hjälpa dem. Det som skiljer dem åt är hur deras arbetssätt ser ut, de möter ungdomar under olika förhållanden. I avsnittet *5.1.1 Förtroende* beskrivs hur respondenten från podcast 1, som är från den ideella sidan, anser att det behövs många träffar och tillfällen med ungdomen för

att man ska ha en chans att kunna nå ut till denne och skapa ett förtroende som blir ömsesidigt. I avsnittet 5.2.2 *Ramar och regler* beskriver respondenten från podcast 3 från offentliga sidan istället att de inte träffar en ungdom mer än fem gånger då det blir till en behandlande insats och det har de inte rätt till. Även här kan handlingsutrymme användas som begrepp för att förklara hur skillnaden fungerar. De ideella organisationerna har inget som säger vad de får och inte får göra, de kan naturligtvis inte börja med något som man behöver en legitimation till, men de har inte regler om hur mycket det får träffa ungdomarna eller vilka känslomässiga band de får skapa, såsom en statligt anställd har. Här blir skillnaden i slutändan att de ideella arbetar mer individanpassat, som tidigare nämnt, och de offentliga blir mer kategoriserande (Lipsky, 2010) då de behöver arbeta mer effektivt och intensivt för att hinna nå ut till ungdomen inom den korta tiden som respondenten beskriver i samband “fem träffar”.

En tredje och sista skillnad som ska tas upp i detta arbete är deras inställning till varandra. Det empiriska materialet visar att de ideella diskuterar om den offentliga sidan och om hur det hade kunnat samarbeta med dem för att göra arbetet bättre. Ett exempel på det är följande:

“[...] och sen i framtiden asså desto bättre, mer, föreningen, nu har den ju behövt vila ett litet tag, men desto mer aktiv den blir så hoppas jag ju att vi ska kunna legitimt skicka dom vidare och ha någon faktiskt kontakt som kan ta hand om dom på plats, kurator eller vad det nu skulle vara, det hade ju vart en dröm liksom.” (Intervju 2)

Här beskrivs respondenten från intervju 2 hur det hade varit en dröm för dem att kunna ha någon legitim som samarbetspartner. Vid genomgången av det empiriska materialet kring den offentliga sidan nämns det aldrig något om ett samarbete mellan dem och den ideella sektorn. Det diskuteras dock mycket om samarbete mellan de offentliga, som beskrivs i 5.2.1 *Samverkan*. Svensson (2023) beskriver hur lagstiftningen vill få in mer frivilliga i det statliga arbetet, men att den offentliga sektorn inte arbetar mot den plan som det är tänkt. Slutligen har detta bidragit till tolkningarna av att myndigheterna idag arbetar på ett sätt som istället har gjort att frivilligas inverkan har minskat. De två sidorna har alltså olika uppfattning av vad som hade kunnat vara ett hjälpmedel till samhället. I den frågan är det den offentliga sidan som återigen har makten. Då de som tidigare nämnt har mer resurser och verktyg och kan lägga upp sitt arbete som passar organisationen och därefter kan välja vilka de vill samarbeta med. Då väljer de istället andra myndigheter som har samma typ av legitimitet i sin samverkan och de ideella hamnar på sidan av.

6. Diskussion

6.1 Slutdiskussion

Syftet med förevarande studie är att undersöka arbetet mot ungdomsbrottslighet utifrån två perspektiv, det ideella och det offentliga. Detta för att kunna se hur arbetet skiljer och liknar varandra och vad som idag görs för att arbeta med ungdomar i kriminalitet. Våra frågeställningar som var *“Hur beskriver offentligt anställda sin roll i relation till ungdomsbrottslighet?”*, *“Hur beskriver personer som är engagerade i det ideella arbetet sin roll i relation till ungdomsbrottslighet?”* och *“Hur urskiljer sig likheterna och skillnaderna utifrån de två parterna?”* har blivit behandlat genom en kvalitativ ansats och en studie av intervjuer och podcast med både ideellt och offentligt arbetande. Studien analyserades genom teorier, det vill säga maktperspektivet och gräsrotsbyråkrati, samt tidigare forskning inom ämnet. Det var sedan med våra egna erfarenheter och tolkningar som vi tillsammans med resultatet kunde få en ny förståelse för ämnet och våra tankar blev sammanfattade i en diskussion.

En av slutsatserna som väckte intresse var att det fanns likheter mellan sidorna och inte endast skillnader. Detta var något som från början inte var självklart utan framkom under analysens gång. En intresseväckande likhet som kom upp under analysen var hur makt spelade en stor roll i båda parternas arbete. Detta var något som inte kunde hittas i den tidigare forskningen och blev direkt en intressant aspekt till frågeställningarna. I forskningen framträdde endast maktperspektivet från den offentliga sidan. Slutsatsen blev att ett maktperspektiv kan arta sig i olika former beroende på vem som utövar det och på vilket sätt man väljer att använda makt. Vi upptäckte under analysen att det finns både medveten och omedveten makt och vår slutsats, med hjälp av teorierna, är att den ideella sidan inte är medveten om den makt som kan komma fram hos dem, medan hos den offentliga sidan är makten relativt medveten och synlig. Samtidigt som det föreligger makt hos båda parterna såg arbetsätten annorlunda ut samt hur de axlade sina roller i samhället.

Vidare visade resultatet även skillnaden om hur synen på ungdomarna var och hur ett bemötande var beskrivet. Slutsatsen blev att de ideella har en mer vänskaplig och närstående relation till ungdomarna där de försöker komma dem på djupet. De har som mål att bli en mentorsfigur och kunna finnas med i alla situationer som ungdomen behöver. Den offentliga sidan visade sig istället inta en mer stereotypisk professionell roll i form av möten och

behandling som, enligt våra teoretiska ansatser, kan leda till en distans mellan den professionella och ungdomen. Denna reflektion framkom genom en diskussion utifrån handlingsutrymme som visade på att offentligt anställda har en handlingsfrihet, men blir stoppade av ramar och regler, något som ideella inte bedrivs på samma sätt av. Då ideella inte har direktiv att följa på liknande sätt har de möjligheten till ett annat typ av bemötande. Detta visade sig vara en anledning till varför ungdomarna kunde visa tillit till de ideellt arbetande snabbare än till de offentliga.

Avslutningsvis efter att denna undersökning utförts anses slutsatsen vara att den ideella sidan och den offentliga sidan har sina olika roller i samhället. De ideella tar ansvar för det som offentliga inte har som prioritet eller tillräckligt med handlingsutrymme för. Slutsatsen blir att båda pelarna behövs i samhället då de kompletterar varandra för att arbetet mot ungdomsbrottslighet ska kunna bli så effektivt och resulterande som möjligt. Vi hoppas med denna studie kunna tillföra ny betydelsefull kunskap som kan hjälpa till i det viktiga arbetet mot ungdomsbrottslighet.

Som tidigare nämnt under våra frågeställningar fanns det en begränsning gällande att vårt empiriska material utifrån intervjuer och podcasts är endast en liten del av verkligheten. Detta har bidragit till att vi under uppsatsens gång inte kan göra en generalisering utifrån det empiriska material som vi tagit del av. Detta är något som vi har varit uppmärksamma kring under vår analys och något som bör tas hänsyn till vid tolkning av vårt resultat.

6.2 Förslag för vidare forskning inom ämnet

Tidigare forskningen kopplades i resultatet ihop med vårt empiriska material. Vi såg i den tidigare forskningen en avsaknad av forskning kring hur samarbetet mellan offentliga och ideella ser ut. Detta är något som vi anser hade kunnat effektivisera och underlätta arbetet mot att bekämpa ungdomsbrottsligheten. Att vi hade svårt att hitta forskning om detta samarbete var en av anledningarna till att detta arbete är skrivet just kring det. Vi ser att en vidare forskning på det som vi studerat är något som är behövligt och aktuellt då ungdomsbrottsligheten är ett stort socialt problem idag. Ett förslag på den vidare forskningen som vi anser som behövlig är perspektivet från ungdomar med normbrytande beteenden som tar del av det offentliga och ideella arbetet. Perspektivet som vi tycker saknas är hur ungdomarna ser på det offentliga och ideella arbetet mot ungdomsbrottslighet. Ungdomarna är viktiga grundpelare inom detta arbete och deras synpunkter och åsikter är viktiga för att

utveckla arbetet mot brottslighet. Det är enkelt som en auktoritär person att predika om vad som främst ger framgång hur arbetet ska se ut för att få resultat, men det kommer inte att leda till ett gott resultat ifall ungdomarnas perspektiv kommer i skymundan.

Referenslista

Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Tredje upplagan Stockholm: Liber

Brå (2023) *Ungdomsbrottslighet*,

<https://bra.se/statistik/statistik-om-brottstyper/ungdomsbrottslighet.html> [Hämtad 2023-12-14]

Eldén, Sara (2020) *Forskningsetik: vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Första upplagan Lund: Studentlitteratur

Forkby, Torbjörn (2020) Organisational exceptions as vehicles for change: collaborative strategies, trust, and counter strategies in local crime prevention partnerships in Sweden, *European Journal of Social Work*, 23(4), pp. 580–593.

Forkby, Torbjörn & Staffan Höjer (2011) Navigations between regulations and gut instinct: the unveiling of collective memory in decision-making processes where teenagers are placed in residential care, *Child & Family Social Work*, 16(2), pp. 159–168.

Hacking, Ian (1999) *The social construction of what?*. Cambridge, Mass.: Harvard Univ. Press

Johansson, Roine (2007). *Vid byråkratins gränser: om handlingsfrihetens organisatoriska begränsningar i klientrelaterat arbete*. Tredje upplagan. Lund: Arkiv

Järvinen, Margaretha (2013) Ett maktperspektiv på mötet mellan klient och system. I: Anna Meeuwisse & Hans Swärd (red.) *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur och Kultur.

Kunskapsguiden (2021a) *Risk- och skyddsfaktorer för normbrytande beteende*

<https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/barn-och-unga/barn-och-unga-som-begar-brott/risk--och-skyddsfaktorer-for-normbrytande-beteende/> [Hämtad 2023-12-14]

Kunskapsguiden (2021b), *Brottsförebyggande arbete med barn och unga*,

<https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/barn-och-unga/barn-och-unga-som-begar-brott/brottsforebyggande-arbete-med-barn-och-unga/> [Hämtad 2023-12-14]

Kunskapsguiden, (U.å) *Barn och unga som begår brott*,
<https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/barn-och-unga/barn-och-unga-som-begar-brott/>
/ [Hämtad 2023-12-14]

Lipsky, Michael (2010). *Street-level bureaucracy: dilemmas of the individual in public services*. 30th anniversary expanded ed. New York: Russell Sage Foundation.

Morgan, Haydn, Andrew Parker & Naomi Marturano (2020) *Community-based intervention and marginalised youth: inclusion, social mobility and life-course transition*, Journal of Education and Work, 33(5–6), pp. 327-342–342.

O’Dwyer, Kieran (2019) *Reducing Youth Crime: The Role of Mentoring*, Irish Probation Journal, 16, pp. 153–167

Rennstam, Jens & David Wästerfors (2015) Att analysera kvalitativt material. I Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber

Statistikmyndigheten (2018) *Svenskarna arbetar ideellt för 131 miljarder*,
<https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2018/svenskarna-arbetar-ideellt-for-131-miljarder/>
[Hämtad 2023-12-14]

Svedberg, Lars (2011) Det civila samhället och välfärden - ideologiska önskedrömmar och sociala realiteter I: Amnå, Erik (red.) *Civilsamhället: några forskningsfrågor*. Stockholm: Riksbankens jubileumsfond i samarbete med Gidlund

Svensson, Kerstin & Monica Larsson (2023) *Medborgarmedverkan i myndigheters sociala arbete*, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Svensson, Kerstin (2023) The changing arguments for assigning non-organised volunteers as assistant supervisors in the Swedish prison and probation service, *Nordic Journal of Criminology*, 24(2)

Svensson, Kerstin, Eva Johnsson & Leili Laanemets (2021) *Handlingsutrymme: utmaningar i socialt arbete*. Andra upplagan [Stockholm]: Natur & Kultur

Tärnfalk, Michael & Charlotte Alm (2019) Social worker motivations and organisational prerequisites for care of children who commit crimes – the best interests of the child or the protection of society?, *European Journal of Social Work*, 24(1), pp. 21–33

Bilagor

Bilaga 1: Informationsbrev

Examensarbete - Socionomprogrammet Lunds Universitet

Förfrågan och information om studiedeltagande

Vi heter Moa Manlinger och Frida Zeijlon och är två studenter från Lunds universitet. Vi skriver nu vårt examensarbete under termin 6 på socionomprogrammet. Vår forskning handlar om dagens ungdomskriminalitet och syftet med studien är att göra en kvalitativ intervjustudie för att undersöka hur ideella organisationer arbetar med detta samhällsproblem. Frågor vi är intresserade av handlar om det hjälpande och förebyggande arbetet samt vilka utmaningar det finns med detta.

Vi vill ha intervjuer på ideella organisationer som arbetar kring detta ämne och vi anser att er organisation är mycket intressant för oss och vill gärna ha en intervju med 1-2 personer som arbetar med ungdomar som är eller har varit kriminella.

Intervjun består av ett antal intervjufrågor och kommer att pågå i cirka 30 minuter. Intervjun kan hållas både på plats eller på zoom utifrån önskemål och möjligheter. Vårt mål är att intervjua personerna som arbetar nära och med ungdomar och vi kommer därav ställa intervjufrågor där erfarenheter och tankar är viktiga.

Intervjun kommer, om ni samtycker till detta, att spelas in. Uppgifterna kommer att hanteras på ett sätt som gör att obehöriga inte kommer att ta del av dem. I examensarbetet samt i vetenskapliga artiklar där utdrag av intervjun kan publiceras förblir ni självfallet helt anonyma. Fiktiva namn kommer att användas istället. Även andra uppgifter såsom bostadsort, arbetsplats etc. kommer att ändras eller tas bort för att undvika identifiering.

Deltagandet är helt frivilligt och det är en rättighet att avbryta medverkan när som helst under processens gång utan att behöva ge en förklaring till detta.

När resultatet är slutfört och studien är klar så kommer intervjupersonen få ta del av den genom att vi mailar en kopia vid intresse.

Om ni vill medverka på vår studie och hjälpa oss i vår undersökning så svara på detta mail så fortsätter vi därifrån sedan, vi hoppas att få höra från er!

Vid frågor eller funderingar, tveka inte att höra av er till oss.

Moa Manlinger

Frida Zeijlon

Mo5602ma-s@student.lu.se

Fridazeijlon@icloud.com

Bilaga 2: Intervjuguide

INTERVJUGUIDE

Frågor att börja med:

- Berätta lite om organisationen du arbetar på
- Hur länge har du arbetat på organisationen?
- Hur började du intressera dig för att arbeta med ungdomar på detta sätt?
- Har du arbetat inom någon annan liknande organisation tidigare?
- Vad är de vanligaste åldrarna som ni arbetar med?
- Vilka andra organisationer eller myndigheter samarbetar ni med?

Huvuddelen:

- På vilket sätt arbetar ni med ungdomarna?
- Är det mycket frivilligt deltagande från ungdomarna eller är det på någon annans initiativ?
- Hur arbetar ni för att få ungdomar att vilja få hjälp av er?
- Ser du något mönster i vilka ungdomar som tar hjälp av er?

Om Brott:

- Vad är enligt dina egna erfarenheter den vanligaste bakomliggande orsaken till att ungdomar ni möter har begått brottsliga handlingar?
 - Vad finns det fler för orsaker som ni stött på som är lite ovanligare?
 - Hur tar ni reda på vad orsaken till beteendet är?
- Har ni sett någon ökning de senaste åren på ungdomar i kriminalitet?
 - Har det även blivit skillnad på åldrarna de senaste åren?
- Jobbar ni mest med det förebyggande arbetet eller är det lika mycket med arbetet efter att det redan hänt?
 - Om ni gör det, hur går detta arbete till isåfall?
- Hur jobbar ni på organisationen för att minska återfall i brott hos ungdomarna?
 - Har ni i organisationen olika arbetsuppgifter eller jobbar alla med detta?

- Vad ser du för utmaningar i ditt arbete?
 - Utmaningar kring ungdomskriminalitet
 - Utmaningar med att hindra till återfall
 - Utmaningar till att nå ungdomarna

Avslutande:

“Nu har vi fått svar på det mesta, innan vi avslutar så har vi några avslutande frågor”

- Vad känner du är motiverade med att jobba med ungdomar ur kriminalitet?
- Är det något som du anser borde förbättras i samhällets arbete mot kriminalitet hos ungdomar?

Efter intervjun:

“Tack för din medverkan. Uppstår det några frågor eller funderingar nu efter intervjun så är det bara att höra av dig till oss. Likt ifall det är något under intervjun som du inte vill ska vara med i studien. Är du intresserad av att få ta del av den färdiga studien?”

Bilaga 3: Samtyckesblankett

Samtycke till deltagande i examensarbete vid Samhällsvetenskapliga fakulteten

Jag samtycker till att medverka i: Examensarbete – Socionomprogrammet
Lunds Universitet

Detta examensarbete under termin 6 på Socionomprogrammet handlar om dagens ungdomskriminalitet och syftet med studien är att göra en kvalitativ intervjustudie för att undersöka hur ideella organisationer arbetar med detta samhällsproblem.

Information om personuppgiftsbehandlingen

Följande personuppgifter kommer att behandlas:

Vi kommer att behöva namn samt e-postadress för kontakt inför och efter intervjun. Inget av detta kommer senare att visas i studien. Inga känsliga personuppgifter kommer att behandlas.

Personuppgifterna kommer att behandlas på följande sätt:

Det är endast vi två studenter som kommer ha tillgång till kontaktuppgifterna och intervjumaterialet kommer spelas in på en diktafon och förvaras senare på ett låst USB. Vi delar inte dina personuppgifter med tredje part.

Lunds universitet, Box 117, 221 00 Lund, med organisationsnummer 202100-3211 är personuppgiftsansvarig. Du hittar Lunds universitets integritetspolicy på www.lu.se/integritet

Du har rätt att få information om de personuppgifter vi behandlar om dig. Du har också rätt att få felaktiga personuppgifter om dig själv rättade. Om du har klagomål på vår behandling av dina personuppgifter kan du kontakta vårt dataskyddsbud via dataskyddsbud@lu.se. Du har även rätt att inge klagomål till tillsynsmyndigheten (Integritetsskyddsmyndigheten, IMY) om du tycker att vi behandlar dina personuppgifter på ett felaktigt sätt.

2

Jag samtycker till medverka i: Examensarbete – Socionomprogrammet Lunds
Universitet

Ort	Underskrift
Datum	Namnförtydligande